

Vuosi vaihtuu – epävarmuus jatkuu!

Verotus

Valtionosuudet

Kirjanpitoon liittyviä ohjeita

Tilastoinnin täsmennyksiä vuodelle 2013

Lastensuojelun vaikuttavuusmittarin kehittämishanke

Eläkemenoperusteisten maksujen kustannusten oikea kohdentuminen kuntien yhteistoiminnassa

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2013

Perus- ja viivästyskorko 1.1.–30.6.2013

Kuntatalouden sähköinen uutiskirje

Kuntatalous – monen muuttujan summa -julkaisu

**Kuntatalous
Kommunalekonomi
Nro/nr 4/2012**

Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa
Infobladet utkommer
4 gånger per år

Julkaisija/Utgivare
Suomen Kuntaliitto
Finlands Kommunförbund

Toinen linja 14
Andra linjen 14
00530 Helsinki
00530 Helsingfors
puh./tfn 09 7711
fax 09 771 2570
www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Painosmäärä 900 kpl
Uplaga 900 st

Painopaikka/Tryckeri

Kuntatalon Painatuskeskus,
Helsinki
Tryckericentralen i Kommunernas
hus i Helsingfors

Tiedote on myös internetissä
Kuntaliiton internet-sivulla
Informationsbladet finns också
på Kommunförbundets webbsidor
www.kunnat.net Asiantuntijapal-
velut > Kuntatalous > Kuntata-
louden tilastot ja julkaisut > Jul-
kaisut, Kuntataloustiedotteet >
www.kommunerna.net > Sak-
kunnigtjänster > Verksamhets-
områden > Kommunalekonomi >
Kommunalekonomiska statistik
och publikationer > Infobladet
Kommunalekonomi

Vastuuhenkilöt/Ansvariga

Reijo Vuorento/
Jan Björkwall/Benjamin Strand-
berg

Toimittanut/Sammanställt av
Tuija Valkeinen

SISÄLLYSLUETTELO

Vuosi vaihtuu - epävarmuus jatkuu!

3

Verotus

4

Kuntaryhmän jako-osuus vuoden 2012 ansio- ja pääomaveroista ja joulukuun tilityksen oikaisu
Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2013 ja joulukuun tilitykset
Vuoden 2013 luontaisetuvarvot
Verovapaat matkakustannusten korvaukset vuonna 2013
Kilometrikorvaus auton käytöstä
Työnantajan ja työntekijän eläke- ja vakuutusmaksut vuonna 2013
Työnantajan sosiaaliturvamaksu vuonna 2013
Arvonlisäverotus
Verokantojen korotus voimaan 1.1.2013
Uudet laskutussäännöt ja Verohallinnon ohje
Selvennyksiä yksityisten sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverotukseen
Arvonlisäverolain 79 §:n mukaan veron perusteeseen luettava tuki tai avustus
Ensiasteen muutoksenhaku arvonlisäverotuksessa muuttuu
Tavaran maahantuonnissa pienin kannettava tai perittävä arvonlisäveron määrä alenee
Varainsiirtoverotuksen yleiset muutokset ja kuntien määräaikaisten verovapaudet

Valtionosuudet

12

Vuoden 2013 valtionosuuslaskelmat on päivitetty Kunnat.netiin 13.12.2012
Mistä aiheutuvat vuosittaiset muutokset valtionosuusrahoituksessa?
Mitä muutoksia kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen on tullut vuonna 2013?
Mitä muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen on tullut vuonna 2013?
Valtionosuusprosentti, kunnan rahoitusosuus ja kunnan peruspalvelujen valtion-
osuuden perushinnat vuosina 2012–2013, euroa/asukas
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset 2013
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus myönnettiin 27 kunnalle
Kuntaliiton hallitus linjasi valtionosuusuudistusta 29.11.2012
Kaikilla halukkailla mahdollisuus tutustua valtionosuusuudistukseen liittyvään
materiaaliin ja seurantaryhmän työhön Kuntaliiton Eksaitti-työtilassa

Kirjanpitoon liittyviä ohjeita

19

Lausunto 106: Kaupungin tytäryhtiön tekemien pääomasijoitusten arvostuksesta

Tilastoinnin täsmennyksiä vuodelle 2013

21

Lastensuojelun vaikuttavuusmittarin kehittämishanke

22

Eläkemenoperusteisten maksujen kustannusten oikea kohdentaminen kuntien yhteistoiminnassa

23

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2013

25

Sairausvakuutusmaksu
Työttömyysvakuutusmaksu
Eläkemaksut
KuEL-maksu
VaEL-maksu

Perus- ja viivästyskorko 1.1.–30.6.2013

27

Kuntatalouden sähköinen uutiskirje

28

Kuntatalous – monen muuttujan summa -julkaisu

28

Liitteet:

Liite 1: Kuntaliiton lausunto 4.10.2012 eduskunnan hallintovaliokunnalle, HE 95/2012 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2013
Liite 2: Kuntaliiton lausunto 30.11.2012 Kuntien takauskeskukselle, Suomen kuntatalouden instituutit ja luottokelpoisuus
Liite 3: Harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2012 hakeneet ja sitä saaneet kunnat
Liite 4: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunto 106: Kaupungin tytäryhtiön tekemien pääomasijoitusten arvostuksesta
Liite 5: Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja
Liite 6: Kuntaliiton talous- ja rahoitusfoorumin, 13.–15.2.2013, ohjelma
Liite 7: Sivistystoimen talous- ja rahoituspäivät, tammi-helmikuussa 2013
Liite 8: Kuntien lastensuojelupalvelujen järjestäminen, vastuu ja rahoitus

Vuosi vaihtuu - epävarmuus jatkuu!

Kulunut vuosi on ollut myös kunnille hyvin haasteellinen. Kuntarakenne-, sote- ja keskiasteen koulutuksen rakenneuudistukset, kuntalain ja kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistaminen sekä näiden kaikkien uudistusten keskeneräisyys leimaavat alkamassa olevaa vuotta.

Uudet valtuustot käynnistävät työhönsä heikkenevissä talousnäkymissä. Rakennemuutos kohtelee paikkakuntia kovin eri tavoin. Aikaisemmin erittäin hyvin menestynyt kunta saattaa varsin nopeasti olla suorastaan kriisin partaalla.

Talouskehityksen heikkeneminen ja rakennemuutos näkyivät myös siinä, että harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta haki 95 kuntaa 117 miljoonan edestä, joukossa sellaisia jotka vielä muutama vuosi sitten olivat taloudeltaan varsin vahvoja. Tukea myönnettiin 27 kunnalle yhteensä 20 miljoonaa euroa.

Kunnallisveroaan nosti ennakko-odotuksiin nähden huomattavan suurempi joukko, peräti 119 kuntaa ensi vuodelle. Keskimääräinen painotettu kunnallisveroprosentti on nyt 19,38. Ero matalimman ja korkeimman välillä on venähtänyt jo 5,5 %-yksikön suuruiseksi.

Lokakuussa eduskunnan hallintovaliokunta pyysi Kuntaliitolta lausuntoa lähivuosien kuntatalouden tasapainotustarpeen suuruudesta. Kuntatalousyksikössä tehdyt laskelmat päätyivät siihen, että vuoden 2015 loppuun mennessä koko kuntatalouden tasapainotustarve on noin 1,1–1,3 miljardia euroa kun tasapaino arvioidaan niin, että vuosikate riittää nettoinvestointeihin. Laskelman makro-oletukset pohjautuvat valtiovarainministeriön syyskuussa tehtyihin ennusteisiin valtion vuoden 2013 peruspalvelubudjetissa. Tasapaino voidaan saavuttaa joko nostamalla veroja, leikkaamalla toimintamenoja tai investointeja tai kuten todennäköistä näiden yhdistelmällä.

Hallintovaliokunnalle annettu lausunto on *liitteenä 1*. Mitä ilmeisimmin tasapainotustarve tulee olemaan tätä suurempi talouskehityksen heikentyessä. Kuntien kesken erot tasapainotustarpeessa ovat suuria.

Vaikka taloustilanne Suomessa on epävarma, luottamus Suomen kuntiin pysyy kokonaisuutena tarkastellen korkealla tasolla. Standard & Poor's luokitteli Kuntien Tauskeskuksen kolmen A:n arvoiseksi. Tämä on tärkeä viesti siitä, että epävarmasa maailmassa niin Suomen valtioon kuin Suomen kuntiin luotetaan.

Kuntien takauskeskus pyysi Kuntaliitolta lausuntoa luokituksen pohjana olevasta muistiosta "Suomen kuntien luottokelpoisuus ja instituutiot". Lausunnossaan Kuntaliitto kiinnittää erityistä huomiota takauskeskuslain mukaiseen tulkintaan siitä, mitä kohteita voidaan pitää yhteisen takauksen piirissä ja esitti harkittavaksi erillistä lausuntomenettelyä tarvittaessa. Kuntaliitto totesi myös kasvavien konsernivastuiden huomioon ottamista jatkossa nykyistä laajemmin.

Kuntaliiton lausunto tästä kuntien varainhankinnan kannalta tärkeästä kokonaisuudesta on *liitteenä 2*.

Maan hallituksen hallitusohjelmassa edellytetään valtion velkasuhteen kääntämistä supistuvaksi hallituskauden loppuun mennessä sekä valtion talouden alijäämän pitämiseksi korkeintaan 1 %:ssa BKT:sta. Jos nämä tavoitteet eivät näytä toteutuvan, hallitus toteuttaa veronkorotuksia ja menoleikkauksia laskennallisesti yhtä paljon. Mitä ilmeisimmin uudet sopeutustoimenpiteet ovat edessä seuraavalla kehyskierroksella. Tähän mennessä sopeutustoimien säästöt ovat kohdistuneet ylivoimaiselta valtaosaltaan kuntiin valtionosuusleikkausten muodossa.

Vuoden vaihtuessa alkaa valmistautuminen niin valtion kehysriiheen kuin Kuntaliiton talous- ja rahoitusfoorumiin.

Kuntaliitto tulee julkaisemaan talous- ja rahoituskonferenssissa 13.–15.2.2013 omat esityksensä kuntatalouden sopeuttamiseksi edessä oleviin haasteisiin. Ne tulevat pitämään sisällään toimintamenojen kasvun hidastamista, tulopohjan laajentamista, valtio-kuntasuhteen kehittämistä sekä investointien ja erityisesti peruskorjausten harkittua toteuttamista nyt, kun taloustilanne muutoin on heikkenemässä.

Kuntien tilanne on nyt monessa mielessä epävarma ja suorastaan hämmentävä. Kuntauudistuksen kiemurat odottavat kuntien lausuntoja, selvitysmiehet selvittävät erva-alueiden soteratkaisuja, valtionosuusuudistuksen selvityshenkilön samoin esim. kiinteistöveron kehittäminen työt etenevät ja kuntalakeja uudistetaan.

Vuoden vaihtuessa suorastaan hämmästyttävän moni kunta-asia on meneillään. Yhdessä toimien tulemme uusistakin haasteista selviämään.

Toivotamme lukijoillemme oikein mukavaa ja rentouttavaa loppuvuotta 2012, Hyvää Joulua ja menestyksestä ensi vuotta 2013.

Lisätiedot:

Timo Kietäväinen, p. 09 771 2700, 0400 486 043
Reijo Vuorento, p. 09 771 2078, 050 667 41

Verotus

Kuntaryhmän jako-osuus verovuoden 2012 ansio- ja pääomatuloveroista ja joulukuun tilityksen oikaisu

Valtiovarainministeriö on antamallaan asetuksella päättänyt verontilityslain 5 §:n mukaisesti verovuodelta 2012 ennen verotuksen päättymistä maksettujen verojen tilityksissä sovellettavista veronsaajaryhmien jako-osuuksista.

Kuntaryhmän jako-osuus verovuodelta 2012 suoritettavissa tilityksissä on 62,41 %. Tätä sovelletaan joulukuun 2012 tilityksistä lähtien. Marraskuun tilitykseen saakka sovellettu kuntaryhmän jako-osuus oli 62,74 %. Joulukuun 2012 tilityksissä kuntien osalta oikaistaan alkuvuoden liian suuret tilitykset. Tämän johdosta kuntien tilityksiä oikaistaan joulukuussa 2012 noin 76 milj. euron vähennyksellä. Kuntakohtaiset arviot oikaisun määrästä on päivitetty Verohallinnon Veronsaajat palvelun Tilastot-osioon

Kuntaryhmän lopullinen osuus verovuodelta 2012 suoritettavista ansio- ja pääomatuloverojen tilityksistä tiedetään kun verovuoden 2012 verotus valmistuu lokakuussa 2013.

Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2013 ja joulukuun tilitykset

Eduskunta on 17.12.2012 hyväksynyt hallituksen esityksen yhteisöveron jako-osuuksista.

Kuntien osuus muodostuu ryhmäosuuden lakisääteisestä osasta 21,99 %, vuosille 2012–2015 väliaikaisesti tehdystä 5 prosenttiyksikön korotuksesta sekä loppuosa yhteisöveron määrään vaikuttavien veromuutosten aiheuttamien verotulomenetysten kompensoinnista kunnille jako-osuutta muuttamalla. Osa veroperustemuutoksista on pysyviä (mm. korkomenojen vähennysoikeuden rajoitus ja verovapaiden kilometrikorvausten määrän alentaminen) ja osa väliaikaisia vuosille 2013–2015 (tuotannollisten investointien korotetut poistot ja tutkimus- ja kehitystoiminnan lisävähennys). Veroperustemuutosten verovaikutus vaihtelee vuosittain ja siksi lähi-vuosien aikana kuntien yhteisöveron jako-osuus vaihtelee vuosittain.

Eduskunnan päätöksen mukaiset kuntaryhmän jako-osuudet vuosille 2013–2015 ovat:

Vuosi	Kuntien jako-osuus
2013	29,49 %
2014	28,94 %
2015	28,83 %

Vuodesta 2016 alkaen ryhmäosuus on hyväksytyn lakiesityksen mukaan 22,82 %.

Kuntakohtaiset jako-osuudet päivitetään Verohallinnon Veronsaajat palvelun Tilastot-osioon niiden vahvistuttua.

Marraskuun yhteisöverontilitykset olivat poikkeukselliset aiempiin verovuosiin kohdistuneiden oikaisujen suuruudesta johtuen. Verohallinto oikaisi oikaisulautakunnan päätöksen perusteella erään verovelvollisen verotusta verovuosilta 2008–2010 niin, että verovelvolliselle palautettiin huomattavat määrät kyseisiltä vuosilta maksettuja veroja. Kuntien saamia yhteisöveroja palautettiin verovelvollisille tämän johdosta yhteensä yli 105 milj. euroa.

Vuosilta 2012 ja 2013 tilitettävät yhteisöverot olivat marraskuussa kuitenkin odotetulla tasolla eikä aiempiin verovuosiin kohdistuneilla oikaisuilla ole vaikutusta tuleviin tilityksiin.

Kirjoitushetken tiedon mukaan joulukuun yhteisöveron tilitykset ovat vähintäänkin ennakoidulla tasolla ja kuntien osuus tilityksistä tulee olemaan noin 160 miljoonaa euroa.

Vuoden 2013 luontoisetuarvot

Vuoden 2013 luontoisetupäätös on annettu. Päätös löytyy Verohallinnon internet-sivuilta: [http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Vuoden_2013_luontoisetuarvot_on_vahviste\(25140\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Vuoden_2013_luontoisetuarvot_on_vahviste(25140))

Autoetu

Jos palkansaaja tai hänen perheensä käyttää yksityisajoihin työnantajan henkilö- tai pakettiautoa, verovelvollisen saama etu katsotaan autoeduksi.

Autoedun määrä koostuu kahdesta osasta, pääomakustannuksista laskettavasta prosenttimäärästä ja käyttökustannusten euromäärästä. Prosenttiosaa laskettaessa auton uushankintahintana käytetään auton maahantuoja ilmoittamaa auton käyttöönottokauden alun suositushintaa vähennettynä 3 400 eurolla.

Käyttökustannusten kiinteän euromäärän sijaan voidaan käyttää kilometrikohtaista arvoa. Tällöin autoedun arvo koostuu uushankintahinnasta lasketusta prosent-

tiosuudesta ja vuoden aikana ajettujen kilometrien määrän mukaisesta arvosta. Kilometrikohtaisen arvon käyttäminen edellyttää ajopäiväkirjaa tai muuta luotettavaa selvitystä autolla ajettujen kilometrien määrästä.

Vapaan autoedun luontoisetuarvot eivät muutu. Käyttöedun kuukausiarvo ei muutu, mutta ikäryhmässä C kilometriperusteinen arvo laskee 1 snt/km.

Autoedun arvot ovat vuonna 2013:

	Vapaa autoetu/kk	Käyttöetu/kk
Ikäryhmä A (v. 2011–2013)	1,4 % + 285 € tai 1,4 % + 19 snt/km	1,4 % + 90 € tai 1,4 % + 6 snt/km
Ikäryhmä B (v. 2008–2010)	1,2 % + 300 € tai 1,2 % + 20 snt/km	1,2 % + 105 € tai 1,2 % + 7 snt/km
Ikäryhmä C (ennen vuotta 2008)	0,9 % + 315 € tai 0,9 % + 21 snt/km	0,9 % + 120 € tai 0,9 % + 8 snt/km

Puhelinedut ennallaan

Puhelinetujen arvot säilyvät ennallaan vuonna 2013. Sekä matkapuhelimen että kiinteän liittymän luontoisetuarvo on ensi vuonna 20,00 euroa kuukaudessa. Matkapuhelinedun arvo kattaa puhelusta, tekstiviesteistä ja multimediateksteistä aiheutuneet kustannukset.

Asuntoetujen arvot muuttuvat

Eri-ikäisten asuntojen asuntoetujen arvot nousevat koko maassa. Asuntoedun ja siihen sisältyvän lämmityksen raha-arvot ovat keskuslämmitysasunnoissa seuraavat:

a) Pääkaupunkiseutu, edun arvo

Asunto valmistunut ennen vuotta 1961	Edun arvo euro / kk 171,00 € + 10,30 € neliömetriltä
vuosina 1961–1983	159,00 € + 7,90 € neliömetriltä
vuonna 1984 tai myöhemmin	166,00 € + 8,70 € neliömetriltä

b) Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut ennen vuotta 1984	Edun arvo euro / kk 105,00 € + 5,60 € neliömetriltä
vuosina 1984–1991	108,00 € + 6,60 € neliömetriltä
vuonna 1992 tai myöhemmin	113,00 € + 7,70 € neliömetriltä

Ravintoetujen arvot muuttuvat

Sairaalan, koulun, päiväkodin tai muun vastaavan laitoksen henkilökuntaan kuuluvan laitospöytäruokailun yhteydessä saaman ravintoedun raha-arvona pidetään 4,43 € aterialta kohden. Koulun, päiväkodin tai vastaavan laitoksen henkilökunnan oppilaiden tai hoidettavien ruokailun valvonnan yhteydessä saaman ravintoedun arvon on 3,54 € aterialta kohden.

Työntekijän saaman tavanomaisen ravintoedun verotusarvo on 5,90 euroa aterialta kunhan aterian hintaan sisältyvät raaka-aine- ja palkkakustannukset eivät ylitä 9,70 euroa aterialta.

Verovapaat matkakustannusten korvaukset vuonna 2013

Matkakustannusten korvaukset ovat verottomia enimmäismäärään asti. Verohallinto on antanut päätöksen verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2013. Kustannuspäätös löytyy Verohallinnon internet sivuilta osoitteesta:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Verohallinnon_paatost_verovapaista_matkak\(25748\)](http://www.vero.fi/fi-Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Verohallinnon_paatost_verovapaista_matkak(25748))

Kustannuspäätöksessä ovat päivärahojen, kilometrikorvausten ja muiden matkakustannusten korvausten perusteet ja määrät. Työnantaja voi maksaa palkansajalle työmatkasta päätöksen mukaiset korvaukset verovapaasti.

Työnantajan tosiasiallisesti maksettavat korvaukset määräytyvät yleensä työ- ja virkaehtosopimusten mukaan. Verohallinnon päätöksen määrät ja perusteet voivat erota työehtosopimusten määristä ja perusteista. Jos korvaus ylittää Verohallinnon päätöksen mukaisen määrän tai jos sitä maksetaan lievemmin perustein, korvaus on päätöksestä poikkeavalta osalta veronalaista palkkatuloa.

Kotimaan kokopäivärahan, osapäivärahan ja ateriakorvauksen määrät ovat nousseet vuodesta 2012. Vuodelle 2013 vahvistetut kotimaan päivärahat ja ateriakorvaus ovat seuraavat:

- kokopäiväraha 38,00 euroa
- osapäiväraha 17,00 euroa
- ateriakorvaus 9,50 euroa

Kilometrikorvaus auton käytöstä

Kilometrikorvauksen verovapaan määrän laskemistapaa on muutettu aiemmasta niin, että verosta vapaan kilometrikorvauksen määrää vahvistettaessa Valtion työmarkkinalaitoksen laskemasta määrästä vähennetään yksityisajojen osuutena 5 prosenttia. Tästä huolimatta korvaus oman auton käytöstä pysyy vuonna 2013 euronääräisesti ennallaan 45 sentissä kilometriltä. Lisähenkilöstä maksettava korvaus on 3 senttiä henkilöä kohden. Korvaus käyttöetuautolla tehdystä työmatkasta nousee 13 senttiin kilometriltä.

Työnantajan ja työntekijän eläke- ja vakuutusmaksut vuonna 2013

Työnantajan ja työntekijän vuoden 2013 lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksuprosentit on vahvistettu. Työnantajan lakisääteisiä sosiaalivakuutusmaksuja ovat sosiaaliturvamaksu, työeläke-, työttömyys-, tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksu. Työnantaja perii työntekijän osuuden työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksusta palkanmaksun yhteydessä. Työnantajan ja työntekijän eläke- ja vakuutusmaksut prosentteina vuonna 2013: [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ ja_metsanomistaja/Yritys_tyonantajana/Tyonantajan_ ja_tyontekijan_elake_ ja_vaku\(25461\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Maatalousyrittaja_ ja_metsanomistaja/Yritys_tyonantajana/Tyonantajan_ ja_tyontekijan_elake_ ja_vaku(25461))

Työnantajan sosiaaliturvamaksu vuonna 2013

Valtioneuvosto on vahvistanut vuoden 2013 työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruudeksi 2,04 prosenttia työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/1963) 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta. Koska sosiaaliturvamaksuun ei sisälly enää kansaneläkevakuutusmaksua, maksun suuruus on siis 2,04 prosenttia. Maksuprosenttia sovelletaan vuonna 2013 maksettaviin palkkoihin, palkan ansaitsemisajalla ei ole vaikutusta. Työnantajan sosiaaliturvamaksua ei makseta alle 16-vuotiaalle eikä 68 vuotta täyttäneelle maksetuista palkoista.

Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotukseen on tulossa useita muutoksia vuoden 2013 alusta lukien. Lisäksi Verohallinto on päivittänyt ohjeitaan ja tarkentanut aiempia tulkintoja.

Verokantojen korotus voimaan 1.1.2013

Lakimuutos on vahvistettu 30.11.2012. Lain mukaan kaikkia arvonlisäverokantoja korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä 1.1.2013 alkaen. Uudet verokannat ovat seuraavat:

- 24 %: yleinen verokanta
- 14 %: elintarvikkeet, rehut sekä ravintola- ja ateriapalvelut
- 10 %: kirjat, tilatut lehdet, lääkkeet, liikuntapalvelut, henkilökuljetukset, majoituspalvelut, televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset, kulttuuri- ja viihdetilaisuudet, taide-esineen ensimyynti ja maahantuonti sekä tekijänoikeusjärjestöjen saamat tekijänkorvaukset.

Vakuutusmaksuveron verokanta nostetaan yleisen arvonlisäverokannan mukaisesti 24 prosenttiin.

Verohallinnon internet-sivuilla on ohjeistusta liittyen erilaisiin tilanteisiin arvonlisäverokantojen muutostilanteisiin.

Uudet laskutussäännöt ja Verohallinnon ohje

Arvonlisäverolakia muutettiin laskutusdirektiivin mukaiseksi lailla arvonlisäverolain muuttamisesta 29.6.2012/399. Muutokset tulevat voimaan 1.1.2013 ja niitä sovelletaan, kun veron suoritusvelvollisuus on syntynyt 31.12.2012 jälkeen.

Verohallinto on 18.10.2012 julkaissut uuden ohjeen "Laskutusvaatimukset arvonlisäverotuksessa".

Lakimuutoksen perusteella laskutukseen tulevat 1.1.2013 seuraavat muutokset:

- Arvonlisäverolaissa säädetään, milloin laskutukseen sovelletaan Suomen säännöksiä.
- Tavaroiden yhteisömyyntejä koskevista ennakkomaksuista ei enää ole velvollisuutta antaa laskua.
- Lasku on annettava myös eräistä toisessa EU-maassa tapahtuvista myynneistä, jotka ovat Suomessa verottomia.
- Yhteisömyyntejä ja toisen EU-maan arvonlisäverolain (AVL) 65 §:ää vastaavan säännöksen mukaisesti kyseisessä jäsenvaltiossa verotettavaa palvelun myyntiä koskevien laskujen antamiseen on säädetty määräaika.
- Laskumerkintävaatimuksia on tarkennettu käännetyn verovelvollisuuden tilanteissa, marginaaliverotusjärjestelmää sovellettaessa ja kun ostaja laatii laskun.
- Ulkomaan valuutan muunnossa euroiksi voidaan käyttää myös Euroopan keskuspankin julkaisemaa myyntikurssia.
- Kevennettyjä laskumerkintävaatimuksia sovellettaessa vähäarvoisen laskun yläraja nousee 400 euroon.
- Laskujen alkuperän aitous ja sisällön muuttumattomuus sekä luettavuus on varmistettava koko säilytysajan.

Lakimuutokseen perustuvien muutosten lisäksi ohjeeseen on tuotu muutama uusi tulkinta aiempaan tilanteeseen verrattuna. Nämä muutokset astuivat voimaan välittömästi:

Verohallinnon ohjeeseen on otettu uusi tulkinta kulujen edelleen veloituksen verokäsittelystä. Aikaisemman tulkinnan mukaan edelleen veloittajan oman palkkion verokanta määräytyy itsenäisesti. Ohjeen muuttuneen tulkinnan mukaan palkkion katsotaan liittyvän edelleen veloitettavaan tavaraan tai palveluun ja olevan niiden hinnallisä. Tällöin palkkion verokanta on sama kuin edelleen veloitettavan tavaran tai palvelun verokanta. Jos edelleen laskutettaviin kuluihin sovelletaan eri verokantoja, niin palkkio jaetaan eri verokannoille laskutettavien hyödykkeiden verottomien hintojen suhteessa.

Ohjeessa on otettu kantaa veron määrän pyöristämiseen. Veron määrä ilmoitetaan kahden desimaalin tarkkuudella. Matemaattisen pyöristyssäännön mukaan, kun desimaaliluku katkaistaan, niin viimeinen mukaan tuleva numero korotetaan yhdellä, jos ensimmäinen pois jäävä numero on 5 tai sitä suurempi numero. Pyöristys tehdään laskun loppusumman osalta.

Tarkemmin muutoksista Verohallinnon ohjeessa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Laskutusvaatimukset_arvonlisäverotuksessa\(23291\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisäverotus/Laskutusvaatimukset_arvonlisäverotuksessa(23291))

Selvennyksiä yksityisten sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverotukseen

Verohallinto on 23.11.2012 julkaissut tiedotteen liittyen yksityisten sosiaalihuoltopalveluiden arvonlisäverotuksen epäselvyyksiin. Koska yksityisten sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverottomuuden edellytyksistä on ollut epäselvyyttä, niin Verohallinto on tehnyt koosteen tärkeimmistä yksityisten sosiaalihuoltopalvelujen arvonlisäverottomuuden edellytyksistä. Kooste löytyy Verohallinnon internet-sivuilta: [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ ja_saatio/Arvonlisäverotus/Yksityisten_sosiaalihuoltopalvelujen_arv\(25131\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ ja_saatio/Arvonlisäverotus/Yksityisten_sosiaalihuoltopalvelujen_arv(25131))

Arvonlisäverolain 79 §:n mukaan veron perusteeseen luettava tuki tai avustus

Kuntataloustiedotteessa 2/2010 on käsitelty otsikolla "Avustusten ja tukien arvonlisäverotuksesta" suoraan tavaran tai palvelun hintaan liittyvien avustusten ja tukien arvonlisäverotusta.

Kirjoituksessa on suoraan hintaan liittyvänä avustuksena mainittu esimerkkinä joukkoliikenteen tuki. Verohallinnon nyttemmin ilmoittaman tulkinnan mukaan valtiolta saatu tuki ei ole sellainen arvonlisäverolain 79 §:n mukainen suoraan hintaan vaikuttava tuki, joka pitäisi ottaa huomioon veronperusteena. Näin siksi, että kunta ei myy mitään tavaraa tai palvelua jonka hintaan tuki suoraan vaikuttaisi.

Jos siis esimerkiksi kunta saa valtiolta tukea joukkoliikenteeseen, niin sen perusteella kunnan ei tarvitse kirjata suoritettavaa veroa (aiemman ohjeistuksen mukaan kirjasi verokannan mukaisen veron). Kun kunta maksaa liikennöitsijälle tukea, kunta kirjaa palautuksena saataviin arvonlisäveroihin veron perustuen annetun tuen määrään. Liikennöitsijä taas kirjaa saamansa tuen perusteella suoritettavat veronsa.

Jos kunnassa on menetelty aiemman ohjeistuksen mukaisesti, niin liikaa suoritettuja veroja voi hakea palautuksena ja korjata menettelyä vastaisuudessa.

Ensiasteen muutoksenhaku arvonlisäverotuksessa muuttuu

Hallitus on antanut elokuussa esityksen, jossa ehdotetaan arvonlisäverotuksen ensiasteen muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamista (76/2012). Jatkossa hallinto-oikeus johtaa valitusprosessia Verohallinnon sijasta.

Verohallinto käsittelee ensin verovelvollisen tekemän valituksen oikaisuasiana kuten nykyisin. Jos valituksessa esitetty vaatimus ei anna aihetta päätöksen oikaisemiseen, Verohallinto antaa lausunnon ja siirtää valituksen hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Hallinto-oikeuden on tarvittaessa varattava muutoksenhakijalle ja Veronsaajien oikeudenvallvontayksikölle tilaisuus vastineen tai vastaselvityksen antamiseen.

Muut kirjelmät Verohallinto käsittelee oikaisuasioina. Verohallinto voi oikaista verovelvollisen eduksi päätöksessään olevan virheen. Jos Verohallinto katsoo, että päätöksessä ei ole virhettä verovelvollisen vahingoksi, se antaa asiassa kielteisen oikaisupäätöksen. Tällaiseen päätökseen voi hakea muutosta.

Tavaran maahantuonnissa pienin kannettava tai perittävä arvonlisäveron määrä alenee

Arvonlisäveron minimikantoraja maahantuonnissa on 5 euroa. Minimikantoraja koskee tavaran maahantuontia Suomeen EU:n ulkopuolelta, tuontia Ahvenanmaalta Manner-Suomeen ja päinvastoin sekä tuontia Suomeen muualta EU:n tullialueelta, mutta arvonlisäveroalueen ulkopuolelta.

Tarkemmin vuoden alussa voimaan tulevista muutoksista: [http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Muutoksia_arvonlisaverotuksessa_112013\(25044\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Muutoksia_arvonlisaverotuksessa_112013(25044))

Varainsiirtoverotuksen yleiset muutokset ja kuntien määräaikaiset verovapaudet

Hallitus on esittänyt asunto-osakeyhtiön, keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön ja muun kiinteistöyhtiön osakkeiden omistusoikeuden luovutuksesta suoritettavan varainsiirtoveroprosentin korottamista nykyisestä 1,6 prosentista 2,0 prosenttiin. Samalla sovellusalaan on ehdotettu muutosta niin, että vero maksetaan velattomasta hinnasta, johon kuuluu asunnon myyntihinta ja osakkeisiin kohdistuva yhtiölainaosuus.

Tätä kirjoittaessa lakia ei ole vielä hyväksytty. Hallituksen esityksen mukaan muutos koskisi 1.1.2013 jälkeen tehtyjä asuntokauppoja, mutta valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on esitetty, että lakia sovellettaisiin 1.3.2013 tai sen jälkeen tehtyjen sopimusten perusteella tapahtuviin luovutuksiin. Muutos olisi valiokunnan mukaan tarpeen, koska lakitekstiä pidetään tulkinnallisena ja näin Verohallinnolle olisi aikaa laatia tarvittava ohjeistus sekä alan toimijoille mahdollisuuden uusia atk-sovelluksiaan ja omaa ohjeistustaan.

Lakiesitys koskee edellä olevien yleisten muutosten lisäksi myös kuntien kiinteistövarallisuuden yhtiöittämissä liittyviä määräaikaisia verovapauksia (43 a - c §). Niiden soveltamisaikaa ehdotetaan jatkettavaksi soveltuvin osin vuosille 2013–2016. Esitys perustuu tältä osin Kuntaliiton aloitteeseen. Muutokset tulisivat voimaan tältä osin heti 1.1.2013.

Lakiesityksessä on esitetty 43 a ja c pykälien voimassaolon jatkamista sellaisenaan. Lisäksi valtiovarainvaliokunta on ottanut kantaa eräissä koulutuksen rakennejärjestelyissä sovellettavan määräaikaisen verovapauden edellytyksiin. Yhtenä edellytyksenä on se, että sekä vastaanottajalle että lainkohdassa yksilöidyissä tilanteissa myös luovuttajalle on myönnetty toimilupa esimerkiksi ammattikorkeakoulun ylläpi-

tämiseen. Tämä ehto on osoittautunut ongelmalliseksi, kun kuntayhtymä lopettaa ammattikorkeakoulun ylläpidon ja yhtiöittää sen toiminnan. Jaettava omaisuus siir-
tyy silloin yleensä jäsenkunnille ja niiltä edelleen yhtiötettävälle ammattikorkea-
koululle. Toimilupaa koskeva edellytys ei silloin täyty.

Valiokunta toteaa mietinnössään selvyuden vuoksi, että säännöstä tulee tulkita sen
perimmäisen tarkoituksen mukaisesti. Ammattikorkeakouluista on tarkoitus muo-
dostaa käynnissä olevassa uudistuksessa osakeyhtiömuotoisia, itsenäisiä oikeus-
henkilöitä, jolle siirretään nykyisten ylläpitäjien toimitilat. Varainsiirtoverolain 43 c
§:ssä säädetyllä verovapaudella tuetaan tämän uudistuksen toteutusta. Säännöstä
tulee tulkita siis siten, että verovapaus koskee myös tilannetta, jossa luovuttajana
on toimitiluvan tai järjestämisluvan saaneen purkautuvan kuntayhtymän jäsenkunta,
joka siirtää kuntayhtymän omistuksessa aikaisemmin olleen kiinteistön edelleen
säännöksessä tarkoitettulle saajalle.

Varainsiirtoverolain 43 b §:n osalta määräaika on esitetty jatkettavaksi vuosina
2013–2016, mutta soveltamisalaa on rajattu aiemmasta. Hallituksen esityksen
mukaan näin on tehty siksi, että tarve lain 43 b §:n mukaisen, kunta- ja palvelura-
kenneuudistuksesta annetun lain mukaisiin rakennejärjestelyihin liittyvän veron-
huojennuksen jatkamiseen koskee vain sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Huo-
jennus rajoitetaan siis koskemaan tuollaiseen käyttöön tulevia kiinteistöjä. Sään-
nöksen viittausta kunta- ja palvelurakennemuutoksesta koskevaan lakiin onkin ehdo-
tettu muutettavaksi ottaen huomioon sen soveltamisajan päättymisen ja sen voi-
massaoloon liittyvät siirtymäsäännökset.

Varainsiirtoverolain 43 b §:n 1 momentti on hallituksen esityksessä kirjoitettu seu-
raavassa muodossa: ”Jos kunta, kuntayhtymä tai niiden omistama kiinteistön omis-
tamista ja hallintaa harjoittava osakeyhtiö vuosina 2013–2016 luovuttaa vuosina
2007–2012 voimassa olleessa kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetussa
laissa (169/2007) tarkoitettujen velvoitteiden toteuttamiseksi omistamansa kiinteis-
tön, joka on pääasiallisesti ollut välittömästi sosiaalihuolto-, terveyden- ja sairaan-
hoito-, koulu-, nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- tai palo- ja pelastustoimen
taikka kunnan tai kuntayhtymän yleishallinnon käytössä yhden tai useamman kun-
nan tai kuntayhtymän omistamalle kiinteistön omistamista ja hallintaa harjoittavalle
osakeyhtiölle sosiaali- tai terveydenhuollon käyttöön ja saa vastikkeeksi vastaanot-
tavan yhtiön osakkeita, Verohallinto palauttaa suoritetun veron hakemuksesta.”

Lisätiedot:

Jukka Hakola, p. 09 771 2086, 050 411 7112

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain nk. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määräytymistekijöiden, esim. asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset, ja kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksikorotus).

Lisätiedot:

Sanna Lehtonen, p. 09 771 2079, 050 575 9090

Heikki Pukki, p. 09 771 2190, 050 324 3621

Jan Björkwall, p. 09 771 2085, 050 522 2789

Vuoden 2013 valtionosuuslaskelmat on päivitetty Kunnat.netiin 13.12.2012

Kuntaliitto julkaisi kuntien taloussuunnittelun tueksi alustavat laskelmat vuoden 2013 valtionosuusrahoituksesta internet-sivuillaan 15.6.2012. Alustavia laskelmia on päivitetty loppukesän ja syksyn 2012 aikana uusien tietojen päivittyessä. Viimeinen päivitys valtionosuuksiin on tehty joulukuussa 2012. Valtionosuudet tarkistetaan lopullisten päätösten mukaisiksi tammikuussa 2013.

Kuntaliiton laskelmat sisältävät tiedot koko valtionosuusrahoituksen kokonaisuudesta

- kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta
- verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta
- opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta rahoituksesta ja
- esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksista.

Taloussuunnittelua tehtäessä kaikki edellä mainitut erät tulee ottaa huomioon vuoden 2013 valtionosuusrahoituksen kokonaisuutta arvioitaessa.

Alustavat kuntakohtaiset valtionosuuslaskelmat ja valtionosuuslaskuri löytyvät Kuntaliiton internet-sivuilta osoitteesta www.kunnat.net > Asiantuntijapalvelut > Kuntatalous > Valtionosuudet > Valtionosuuslaskelmat > [Valtionosuudet vuonna 2013](#).

Mistä aiheutuvat vuosittaiset muutokset valtionosuusrahoituksessa?

Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain nk. *automaattimuutosten* perusteella. Näitä ovat määräytymistekijöiden, esim. asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset. Esimerkiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevista laskennallisista kustannuksista yli 80 prosenttia määräytyy yksinomaan kunnan ikärakenteeseen eli ikäryhmittäisiin asukasmääriin perustuen. Ikärakenteen ja asukasmäärän muutoksella on siis erittäin suuri merkitys valtionosuusrahoituksen suuruuteen.

Valtionosuudet muuttuvat vuosittain *kustannustason muutoksesta* johtuen. Kustannustason muutos eli nk. indeksikorotus muuttaa valtionosuuden perusteena olevia perushintoja. Indeksikorotuksen suuruus määräytyy peruspalveluiden hintaindeksin mukaisesti. Hintaindeksi perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen käyttömenoilla painotettuun kustannustason muutokseen.

Valtionosuudet muuttuvat myös *poliittisista päätöksistä* johtuen. Tällaisia ovat esim. muutokset kuntien lakisääteisissä tehtävissä. Kuntien tehtävien muutokset voivat olla joko tehtävien laajuuteen tai laatuun liittyviä. Kuntien tehtävien muuttuessa uusien ja laajentuvien tehtävien kustannukset otetaan osaltaan huomioon valtionosuutta korottamalla. Tämä vaikuttaa tyypillisesti sekä valtionosuuden perusteena olevaan laskennalliseen kustannukseen että valtionosuusprosenttiin. Muut poliittiseen päätöksentekoon perustuvat muutokset voivat liittyä esim. valtionosuuksien leikkaamiseen tai yksittäisten määräytymisperusteiden muutokseen.

Mitä muutoksia kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen on tullut vuonna 2013?

Valtionosuuslaskenta on toteutettu *vuoden 2013 kuntajaolla*. Vuoden 2013 alusta toteutuu 10 kuntaliitosta, joiden myötä Manner-Suomen kuntamäärä vähenee 320 kunnasta 304 kuntaan.

Vuoden 2013 kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa on otettu huomioon uudet 31.12.2011 tilanteen mukaiset *asukasmäärät*. Uusia väestömääriä on käytetty sekä ikäryhmittäin että kieliryhmittäin kunnan peruspalvelujen valtionosuutta laskettaessa. Myös *muut valtionosuuden määräytymisperusteet* on joulukuun 2012 päivityksessä laskettu uusimmilla saatavissa olevilla tiedoilla. Määräytymisperusteisiin ei tule enää muutoksia ennen lopullisia valtionosuuspäätöksiä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevissa alustavissa laskelmissa on otettu huomioon vuoden 2013 kustannustason muutos (*indeksikorotus*) 3,0 prosenttia.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevissa laskelmissa on lisäksi otettu huomioon maaliskuun 2012 kehysriihessä hallituksen tekemä päätös vuoden 2013 kunnan peruspalvelujen *valtionosuusrahoitukseen kohdistuvasta 125 milj. euron lisäleikkauksesta*. Lisäleikkaus toteutetaan valtionosuusprosenttia alentamalla. Leikkaus alentaa kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia 0,51 prosenttiyksiköllä 31,42 prosentista 30,91 prosenttiin. Valtionosuusprosentin alentaminen pienentää valtionosuutta ja samalla kasvattaa kunnan omarahoitusosuutta. Kunnan omarahoitusosuuden kasvu on noin 23 euroa asukasta kohden. Valtionosuuteen tehtävän leikkauksen vaikutus on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

Laskelmissa on otettu huomioon vuoden 2013 kuntien tehtävien *laadun ja laajuuden muutosten vaikutus* valtionosuusrahoitukseen. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (vanhuspalvelulaki). Lain on

tarkoitus tulla voimaan 1.7.2013. Vanhuspalvelulakiin liittyen kunnan peruspalvelujen valtionosuutta lisätään ensi vuonna 27,3 milj. euroa. Muutos otetaan huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena käytettävissä sosiaalihuollon perushinnoissa ja kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentissa. Kuntien tehtävien laajentumisen myötä valtionosuusprosentti nousee 0,05 prosenttiyksiköllä.

Valtionosuusrahoitukseen kohdistuvan 125 milj. euron lisäleikkauksen ja kuntien tehtävien laajuuden muutoksen myötä valtionosuusprosentti muuttuu -0,46 prosenttiyksikköä 31,42 prosentista 30,96 prosenttiin vuonna 2013.

Mitä muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen on tullut vuonna 2013?

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus perustuu valtaosaltaan oppilas- ja opiskelijamääriin, jotka kerätään suoraan opetuksen järjestäjiltä 20.9. tilanteesta toteutettavassa tiedonkeruussa. Nämä tiedot eivät ole julkisia, joten Kuntaliitolla ei ole ollut mahdollisuutta tehdä laskelmia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin sisältyvien valtionosuuserien osalta vuodelle 2013.

Hallituksen kehysriihessä 22.3.2012 tehtiin päätös, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisiin valtionosuuksissa ei oteta vuonna 2013 huomioon kustannustason muutosta, eli *indeksikorotukset jäädytetään* vuoden 2013 osalta. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että vuoden 2013 taloussuunnittelua tehtäessä paras arvio opetustoimen rahoituksen tasosta on säilyttää rahoituksen taso samana kuin vuonna 2012.

Hallitusohjelmassa (2011) ja kehyspäätöksessä (2012) sovittiin myös myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kohdistuvista leikkauksista. Vuoden 2013 valtionosuusrahoitusta alentavat mm. oppisopimuskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen, ammattikorkeakoulujen rahoitukseen, oppilaitosten perustamiskustannusten valtionosuuteen, vapaan sivistystyön rahoitukseen sekä teattereiden, orkestereiden ja museoiden rahoitukseen kohdistuvat määrärahaileikkaukset. Vuonna 2013 OKM:n valtionosuusrahoituksen säästöt ovat yhteensä noin 58 milj. euroa, mistä 42 milj. euroa on kuntien ja kuntayhtymien arvioitu osuus. Valtionosuusrahoituksen määrä pienenee em. sektoreilla myös edellisellä vaalikaudella tehtyjen elvytysluontoisten opiskelijapaikkalisäysten päättymisen myötä.

Valtionosuusprosentti, kunnan omarahoitusosuus ja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perushinnat vuosina 2012–2013, euroa/asukas

	2012	2013
Valtionosuusprosentit		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	31,42	30,96
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	41,89	41,89
Kunnan omarahoitusosuus		
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 001,49	3 136,92
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	364,63	357,44
Indeksikorotus	3,7 %	3,0 %
Yleisen osan perushinta	32,08	33,05
Sosiaalihuollon perushinnat		
0–6-vuotiaat	6914,94	7 122,39
7–64-vuotiaat	319,51	330,13
65–74-vuotiaat	937,53	988,59
75–84-vuotiaat	5652,37	5 924,10

85 vuotta täyttäneet ja vanhemmat	15520,82	16 263,41
työttömyyskertoimen perushinta	56,45	58,14
työttömien määrän perushinta	618,94	637,51
lastensuojelun perushinta	47,56	48,99
vammaisia koskeva perushinta	16,83	17,33
Terveydenhuollon perushinnat		
0–6-vuotiaat	899,18	926,16
7–64-vuotiaat	976,8	1 006,10
65–74-vuotiaat	2294,15	2 362,97
75–84-vuotiaat	4421,54	4 554,19
85 vuotta täyttäneet ja vanhemmat	7670,77	7 900,89
sairastavuuden perushinta	418,66	431,22
Opetus- ja kulttuuritoimi		
esi- ja perusopetuksen perushinta	7300,49	7 519,50
yleisten kirjastojen perushinta	60,38	62,19
taiteen perusopetuksen perushinta	1,4	1,4
yleisen kulttuuritoimen perushinta	3,5	3,5

Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset 2013

Vuosittain kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon vaihteleva määrä valtionosuusjärjestelmän kautta huomioon otettavaksi päätettyjä valtionosuutta lisääviä ja sitä vähentäviä eriä. Vähennykset ja lisäykset muuttuvat vuosittain mm. määräaikaisten vähennysten poistumisen johdosta ja verotuksessa tapahtuvien lainsäädäntömuutosten myötä. Esimerkiksi veroperustemuutosten myötä kunnille aiheutuvat veromenetykset kompensoidaan valtionosuutta lisäämällä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävien lisäysten ja vähennysten nettomäärä vuonna 2013 on 834 milj. euroa. Valtaosa valtionosuuden lisäyksistä johtuu kuntien veromenetysten kompensoinnista: kuntien veroperusteisiin tehtyjen muutosten vaikutus kompensoidaan kuntakohtaisesti oikean suuruisena valtionosuusjärjestelmän kautta. Nämä vuosien 2010–2013 veromenestysten kompensatiot vuonna 2013 ovat yhteensä 815 milj. euroa.

Vuonna 2013 kunnan peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät seuraavat erät yhteensä 888 milj. euroa:

1. Kuntakohtainen työmarkkinatuen kompensationerä: Lisäys tai vähennys riippuen siitä, mikä on ollut työmarkkinatukiudistuksen rahoituksessa laskeutu kuntakohtainen korjauserä. Nettolisäys 29,5 milj. euroa.
2. Vuoden 2010 verotulomenetysten kompensatio: Vaikutus vaihtelee kunnittain. Yhteismäärä 375 milj. euroa.
3. Vuoden 2011 verotulomenetysten kompensatio: Vaikutus vaihtelee kunnittain. Yhteismäärä 129 milj. euroa.
4. Vuoden 2012 verotulomenetysten kompensatio: Vaikutus vaihtelee kunnittain. Yhteismäärä 299 milj. euroa.
5. Vuoden 2013 verotulomenetysten kompensatio: Vaikutus vaihtelee kunnittain. Yhteismäärä 11,5 milj. euroa.
6. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen käsittely kunta-valtionosuhteessa neutraalisti: Tasasuuruinen lisäys 6,20 euroa/asukas. Lisäys yhteensä 33 milj. euroa.

7. Elatustukisaatavien palautukset kunnille: tasasuuruinen lisäys 1,86 euroa/asukas. Lisäys yhteensä 10 milj. euroa. Kirjanpidossa elatustukisaatavien palautukset erotetaan valtionosuuksista.
8. Aluehallinnon uudistukseen liittyvien uusien tehtävien kustannusten korvaamiseen maakunnan liitoille tarkoitettu määräraha siirrettiin vuonna 2012 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Tasasuuruinen lisäys 0,09 euroa/asukas. Lisäys yhteensä 0,48 milj. euroa.

Vuonna 2013 kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vähentävät seuraavat erät yhteensä -52,3 milj. euroa:

1. Erityisen harvan asutuksen, saamelaiden kotiseutualueen ja saaristokunnan lisäosien rahoitus: tasasuuruinen vähennys -6,52 euroa/asukas. Vähennys yhteensä 35 milj. euroa.
2. Valtion ja kuntien yhteisten tietojärjestelmien (KuntaIT/SADe) rahoitus: tasasuuruinen vähennys -1,68 euroa/asukas. Vähennys yhteensä 9,0 milj. euroa.
3. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen rahoitus: tasasuuruinen vähennys -0,93 euroa/asukas. Vähennys yhteensä 5,0 milj. euroa. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus korotuksen jälkeen yhteensä 20 milj. euroa vuonna 2013.
4. Kuntien yhdistymiseen liittyvien esiselvitysten sekä metropolialuetta koskevien esiselvitysten rahoitus: tasasuuruinen vähennys 0,37 euroa/asukas. Vähennys yhteensä 2,0 milj. euroa.
5. Vakimuotoisten tietoluovutusten maksuttomuuteen siirtymisen rahoitus: tasasuuruinen vähennys 0,24 euroa/asukas. Vähennys yhteensä 1,3 milj. euroa.

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus myönnettiin 27 kunnalle

Valtioneuvosto päätti 29.11.2012 jakaa 27 kunnalle harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2012 yhteensä 20 miljoonaa euroa. Kuntaliitto esitti valtiovarainministeriölle antamassaan lausunnossa, että korotus myönnettäisiin 36 kunnalle. Harkinnanvaraista korotusta hakeneet kunnat, korotuksen saaneet kunnat ja Kuntaliiton puoltamat saajakunnat on listattu *liitteessä 3*.

Vuonna 2012 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haki 95 kuntaa yhteensä 117 miljoonaa euroa. Korotusta hakeneiden kuntien määrä oli lähes puolet enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vuonna 2011 hakijoita oli yhteensä 64. Hakusumma on 47 milj. euroa viimevuotista suurempi.

Kuntaliiton lausuntoa tehtäessä kuntien taloudellista tilannetta arvioitiin useasta eri näkökulmasta. Kuntien taloudellista tilannetta arvioitaessa otettiin huomioon kunnan hakemuksessaan esittämät suunnitelmat taloutensa tasapainottamiseksi. Kuntien tilinpäätöksiin perustuvia talouden tunnuslukuja tarkasteltiin vuosilta 2000–2011. Pääpaino tarkastelussa oli sekä peruskunnan että kuntakonsernin vuosikatteiden, alijäämän, lainakannan ja rahavarojen analysoinnissa sekä kuntien tekemien sopeuttamistoimenpiteiden arvioinnissa. Lisäksi taloustilannetta arvioitaessa käytössä olivat tiedot harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen saajista aikaisemmilta vuosilta.

Niin sanotun pehmeän budjettirajoitteen välttämiseksi harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntämistä ei esitetty niille kunnille, jotka ovat saaneet korotusta kolmena aikaisempana vuonna peräkkäin. Kuntaliiton esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten hallitseman kasvu tai korjausinvestointien aiheuttama rahoitusvaje eivät yksinään riittäneet perusteiksi korotuksen myöntämiselle,

vaan myös taloudellisten tunnuslukujen tuli tukea kunnan taloudellisen lisätuen tarvetta.

Valtionosuuden korotus maksetaan vuoden 2012 loppuun mennessä.

Kuntaliiton hallitus linjasi valtionosuusuudistusta 29.11.2012

Kuntaliiton hallitus on antanut 29.11.2012 omat linjauksensa käynnissä olevaan valtionosuusuudistukseen. Hallitus painottaa, että kuntien lakisääteisten peruspalvelujen rahoituksen on perustuttava yleiskatteelliseen valtionosuusrahoitukseen, jossa valtionosuudet eivät ole korvamerkitysti sidottuja tiettyyn käyttökohteeseen tai kustannukseen. Kuntaliitokset eivät saa johtaa peruspalvelujen rahoituksen heikkenemiseen. Kuntaliitto korostaa, että valtionosuuden laskentaperusteet eivät voi muuttua kuntarakenteen muuttuessa.

Kuntaliiton hallituksen linjausten mukaisesti valtionosuuden laskentaperusteiden tulee olla määritelty siten, ettei valtionosuuksissa tapahdu muutosta kuntarakenteen muuttuessa kuntien yhdistymisen myötä. Liitto pitää tärkeänä että valtionosuusjärjestelmä mahdollistaa tilapäisissä ja poikkeuksellisen merkittävässä taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien huomioon ottamisen.

Kuntaliiton hallituksen mukaan kunnan vastuuta nuoren koulutuksen järjestämistä lapsuudesta täysikäisyyteen saakka tulee vahvistaa. Opetustoimen rahoituksen uudistaminen tulee kytkeä osaksi valtionosuusjärjestelmän uudistusta.

Hallitusohjelman mukaisesti vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kustannusneutraalisti kunnilta valtiolle vuoden 2015 alusta. Kuntaliiton kannan mukaan rahoituksen siirto valtiolle tulee toteuttaa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusprosenttia muuttamalla.

Valtionosuuksien määräytymisessä on myös tulevaisuudessa otettava tasapuolisesti huomioon kunnan ominaisuudet, kuten ikärakenne, palvelujen saavutettavuus ja kunnan tulotaso niin, että palvelut voidaan tuottaa koko Suomessa kohtuullisella veroasteella. Valtionosuusuudistukseen liittyy keskeisesti tehtävien uudelleenjako valtion ja kuntien välillä ja julkisen vallan ja kansalaisen vastuun rajaukseen liittyvät kysymykset.

Pääministeri Kataisen hallitusohjelman mukaan osana kuntarakenneuudistusta valtionosuusjärjestelmää uudistetaan yksinkertaisemmaksi ja selkeämmäksi. Valtionosuusperusteiden uudistamisessa tarkastellaan mm. perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa.

Kunta- ja hallintoministeri Henna Virkkunen kutsui 25.5.2012 valtionosuusuudistuksen selvitysmieheksi Rauman kaupunginjohtajan, valtiotieteen kandidaatin Arno Miettisen. Tämän hetkisten linjausten mukaan samassa aikataulussa valtionosuusjärjestelmän uudistustyön kanssa tapahtuu myös ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirto valtiolle. Uuden valtionosuuslainsäädännön on määrä tulla voimaan vuoden 2015 alusta.

Kaikilla halukkailla on mahdollisuus tutustua valtionosuusuudistukseen liittyvään materiaaliin ja seurantaryhmän työhön Kuntaliiton Eksaitti-työtilassa

Kuntaliitto toimii asiantuntijana ja kuntien edunvalvojana monella rintamalla valtionosuusuudistukseen liittyen. Valtiovarainministeriön asettamissa työryhmistä val-

tionosuusuudistuksen tukiryhmässä Kuntaliiton edustajana on lakiasiain johtaja Arto Sulonen. Asiantuntija- ja laskentaryhmässä puolestaan jäsenenä Kuntaliitosta on kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen.

Kuntaliitto aloitti sisäisen valmistelutyön valtionosuusuudistukseen liittyen helmikuussa 2012 varatoimitusjohtaja Timo Kietäväisen johdolla. Kuntaliiton eri yksiköiden asiantuntijoista koottu sisäinen valtionosuusuudistuksen seurantaryhmä on koontunut syyskuuhun mennessä kuudesti.

Kuntien talous- ja rahoitusjohtajista koottu valtionosuusuudistuksen ulkoinen seurantaryhmä on kokoontunut syksyn aikana Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Kietäväisen johdolla. Kuntien edustajista koostuvan ulkoisen seurantaryhmän vahvistaa liitossa tehtävää valtionosuusuudistustyötä entisestään.

Kaikilla halukkailla on mahdollisuus tutustua valtionosuusuudistukseen liittyvään materiaaliin ja seurantaryhmän työhön Kuntaliiton sähköisessä työtilassa, Eksaitissa. Eksaitista löytyy tietoa mm. uudistuksen aikataulusta, uudistustyötä varten asetettujen ryhmien tehtävistä sekä seurantaryhmän kokouksissa esitetyt luentomateriaalit.

Ohjeet Eksaitti-työtilan käyttöön:

1. Lähetä sähköpostitse pyyntö valtionosuusuudistuksen Eksaittiin liittymisestä Kuntaliittoon Tuija Valkeiselle, tuija.valkeinen(at)kuntaliitto.fi
2. Järjestelmä lähettää sinulle automaattisesti kirjautumistiedot Eksaitin käyttöä varten. Mikäli sinulla jo on tunnukset Eksaittiin, sama käyttäjätunnus (sähköpostiosoite) ja salasana toimivat myös valtionosuusuudistuksen työtilassa.
3. Kirjaudu omilla tunnuksillasi valtionosuusuudistuksen Eksaitti-työtilaan osoitteessa <http://eksaitti.kunnat.net:81/valtionosuusuudistus>. Unohtuneen salasanan tilalle saat uuden kirjautumissivun linkistä "Unohtuiko salasana?".

Lisätiedot:

Sanna Lehtonen, p. 09 771 2079, 050 575 9090

Kirjanpitoon liittyviä ohjeita

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto 30.10.2012

Lausunto 106/2012, liite 4

106. Kaupungin tytäryhtiön tekemien pääomasijoitusten arvostuksesta

Lausuntopyyntö

Kaupunki A (jäljempänä hakija) pyysi kuntajaostolta lausuntoa soveltamastaan menettelystä, jossa pääomasijoitukset elinkeinopalveluja tuottavaan tytäryhteisöön on aktivoitu hakijan taseessa tytäryhteisön tuottamien palvelujen arvoon perustuen. Lausuntopyynnön taustana oli, että hakija on joutunut tukemaan tytäryhteisöä toistuvasti pääomasijoituksin ja avustuksin yhtiön toiminnan tappiollisuuden vuoksi. Näin ollen pääomasijoitusten aktivoinnin arvostusperuste ei voinut perustua tytäryhtiön tulontuottamiskykyyn eikä pääomasijoitusten todennäköiseen luovutusarvoon.

Hakija perusteli osakkeiden arvostusmenettelyään kuntajaoston lausunnolla 86/2008, jonka mukaan kunnan pysyviin vastaaviin merkittyjen osakkeiden arvonalennusta harkittaessa ei oteta yksinomaan huomioon sijoituksen tulevaisuudessa kerryttämää tuloa, vaan myös yhtiön tuottamien palvelujen arvo kunnalle.

Hakija tiedusteli lisäksi, onko sen menettely tehdessään pääomasijoituksia tytäryhtiönsä ollut perusteltua sekä miten sen tulisi menetellä jatkossa, jos nykyinen menettely ei ole kunnan kirjanpitoa säätelevien määräysten ja suositusten mukainen.

Lausuntopyynnön taustaa

Hakija omistaa em. tytäryhtiönsä osakepääomasta 99,8 %. Yhtiö toimii osana hakijan elinkeinopalveluja ja sen toimialana on elinkeinoelämän edistäminen rakentamalla, muutoin hankkimalla sekä edelleen vuokraamalla yritysten käyttöön rakennuksia ja toimitiloja. Lisäksi yhtiön toimialaan kuuluu osallistuminen tuotekehityshankkeisiin, elinkeinoelämän tutkimuksen ja suunnittelun harjoittaminen, koulutuksen ja konsultoinnin järjestäminen, osallistuminen elinkeinotoiminnan yleisten edellytysten kehittämiseen kaupungissa sekä omistaa ja hallita kiinteistöjä ja arvopapereita ja käydä niillä kauppaa.

Yhtiön toiminta ei ole ollut koko sen toiminnan aikana erityisen vahva mm. siksi että se on joutunut hankkimaan lähes kaikki toimitilat yrityksille yksityisten toimijoiden puuttuessa ja että pääosin teolliset yritykset eivät ole halunneet sitoa pääomia toimitiloihin. Yhtiö on joutunut myös sovittelemaan vuokria aloittavien tai jo toimivien yritysten toimintamahdollisuuksiin, mikä on heikentänyt tytäryhtiön kannattavuutta. Sen vuoksi hakija on joutunut tukemaan tytäryhtiötään lisäpääomasijoituksilla noin 4,3 miljoonalla eurolla pääasiallisesti yhtiön vapaaseen omaan pääomaan ja noin 1,2 miljoonan euron avustuksilla. Hakemuksen mukaan pääomasijoitukset yhtiö on käyttänyt investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Lisäksi hakija on ostanut tytäryhtiöltään kaksi kiinteistöä, joiden myyntituotolla yhtiö on lyhentänyt lainoja. Saatujen selvitysten mukaan yhtiön oma pääoma on useiden tappiollisten vuosien seurauksena vuoden 2011 tilinpäätöksessä ollut hiukan negatiivinen.

Hakija on jo tehnyt tilinpäätöksissään tytäryhtiön osakkeista noin 2,6 miljoonan euron arvonalennuksen, jonka jälkeen hakijan 2011 tilinpäätöksessä osakkeiden ta-searvoksi on merkitty noin 2,3 miljoonaan euroa.

Lausunnon perustelut

Kirjanpitolain mukaan taseen pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuotamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Kuntajaoston kunnan pysyvien vastaavien määritelmän täydennyksen mukaan kunnan pysyviä vastaavia ovat tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat jatkuvasti tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset. Toimialasijoituksia ovat oman tai vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset yhteisöihin, jotka hoitavat kunnan tehtäviä tai joiden tarkoituksena on tukea kunnan tehtäviin liittyviä päämääriä kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan tai seutukunnan alueella.

Kirjanpitolain mukaan hyödykkeet ja sijoitukset aktivoidaan hankintamenon määrällisenä ja poistonalainen omaisuus kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Arvonalentumiseksi kunnan kirjanpidossa kuntajaoston ohjeiden mukaan merkitään pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien arvonalennukset. Esimerkkeinä arvonalentumisista on mainittu mm. omaisuuserän vahingoittuminen, hyödykkeen käyttömäärän tai -tavan palvelutuotannossa tapahtuvat muutokset lähitulevaisuudessa, omaisuuserän tulonodotusten tai palvelutoimintaan liittyvien odotusten huonontuminen odotetusta tai haitalliset muutokset teknologia- tai markkinaympäristössä tai kunnan toimintaympäristössä. Mm. nämä on suositeltavaa ottaa huomioon arvonalentumisen tai lisäpoiston kirjaustarvetta arvioitaessa.

Kirjanpidon yleisistä periaatteista varovaisuuden periaate eli tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa on noudatettava tilikauden tuloksesta riippumatonta varovaisuutta, mikä mm. edellyttää kaikkien poistojen ja arvonalennusten tekemistä pysyvistä vastaavista. Tästä periaatteesta saadaan poiketa vain erityisestä syystä ja liitetiedoissa on annettava selvitys poikkeamisen perusteista sekä vaikutuksesta tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Kuntajaosto on aikaisemmin lausunnossaan 56/2002 käsitellyt kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden ja asunto-osuuskunnan osuuden arvostusta. Sen mukaan osakkeiden tai osuuksien arvoa on alennettava, jos sillä hallittavien rakennusten, koneiden ja kaluston, rahoitusomaisuuden ja liiketoiminnan tai palvelutuotannon arvo on olennaisesti alentunut.

Kuntajaoston lausunto

Lausunnossaan kuntajaosto määritteli, mitä seikkoja voidaan käyttää arvioitaessa kunnan toimialasijoittamiseen kuuluvien tytäryhteisöosakkeiden tai -osuuksien tasearvoa ja mahdollista arvonalennuksen tarvetta. Pääomasijoituksen tasearvon perusteena voidaan käyttää tytäryhteisön nettotuottojen tuottoarvoa, nettovarallisuuden todennäköistä luovutusarvoa tai tytäryhteisön tuottamien palvelujen käyttöarvoa kunnan palvelutuotannossa taikka muuta luotettavaa arviointiperustetta. Jos pääomasijoituksen tasearvo on alempi kuin yksikin em. arvoista, voidaan tasearvon katsoa täyttävän hyvän kirjanpitotavan aktivointiedellytykset. Jos tasearvo ylittää arvostuksen perustana käytetyn käyvän arvon, arvonalennus on kirjattava varovaisuuden periaate huomioon ottaen. Arviointi on tehtävä vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Lausunnon kannanotossa kuntajaosto määritteli em. käytettäviä käypiä arvoja:

- Tuottoarvo saadaan diskonttaamalla tytäryhtiön arvioidut nettotuotot määrätyn pituiselta laskentakaudelta (esim. 5–10 v.) arvonmääritysajankohtaan va- litulla laskentakorkokannalla.
- Todennäköinen luovutusarvo tarkoittaa kunnan osuutta tytäryhtiön nettovaral- lisuudesta, joka lasketaan varojen ja velkojen sekä pakollisten varausten ero- tuksena käyttäen markkinahintaa tai luotettavaa asiantuntija-arviota.
- Palvelujen käyttöarvolla tarkoitetaan tytäryhtiön palvelutuotannon arvioitua käyttöarvoa esim. verrattuna siihen kustannukseen, mitä palvelutuotannon järjestäminen muulla tavoin kunnalle maksaisi.

Jos käytetään muuta luotettava arviointiperustetta, se on kyettävä perustelemaan.

Vertailuarvona käytetään omistusosuutta vastaava osuutta mainituista käyvistä ar- voista.

Kuntajaosto ei ottanut kantaa sen toimivaltaan kuulumattomana hakijan kysymyk- seen, onko hakijan pääomasijoitusten tekeminen tytäryhtiöön ollut perusteltua.

Lisätiedot:

Anneli Heinonen, p. 09 771 2168, 050 548 0036

Sari Korento, p. 09 771 2616, 0500 476 747

Jan Björkwall, p. 09 771 2085, 050 522 2789

Tilastoinnin täsmennyksiä vuodelle 2013 (kos- kevat tilastovuoden 2012 tiedonkeruuta)

Talous- ja toimintatilaston taulukon 07 tiedonkeruuta kevennetään

Kansalaisopiston vapaan sivistystyön pienten hankkeiden menoja ei enää kerätä jatkossa (rivinumero 830 9390).

Päivähoidon toimintatietojen tilastoinnin täsmennys (sosiaalipalveluiden toimintatilasto)

Yhä useammat kunnat ovat siirtyneet perimään päivähoiton maksuja kuukausikoh- taiseen tuntimäärään perustuen, jolloin maksun suuruutta on myös voitu porrastaa enemmän. Tilastokeskuksen keräämässä sosiaalipalveluiden toimintatilastossa ky- sytään kokopäivä- ja osapäivähoitoon kuuluvien lasten lukumäärät (tehtäväluokat 204 ja 205). Kunta voi käyttää tietoja toimitettaessa vanhaa (kokopäivähoito yli 5 tuntia päivässä) tai uutta kuukausikohtaista rajaa (kokopäivähoito yli 107,5 tuntia kuukaudessa). **Tiedonantajan ei tule kuitenkaan sekoittaa päivähoiton mak- sujen perusteena olevia tuntimääriä tilastointiin, koska tilastoissa käyte- tään määrityksissä sovittuja tuntirajoja!**

Kokopäivähoitoon luokitellaan hoito (pl. esiopetus), joka kestää yli 5 tuntia päivässä **tai** yli 107,5 tuntia kuukaudessa. Osapäivähoitoon luetaan 5 tuntia tai sen alle kes- tävä päivittäinen hoito tai 107,5 tuntia kuukaudessa tai sen alle kestävä osa- aikainen hoito. Tunnit lasketaan ennalta sovittujen tuntien mukaan.

Lisätiedot:

Mikko Mehtonen, p. 09 771 2645, 050 592 8986

Lastensuojelun vaikuttavuusmittarin kehittämishanke

Kuntaliitto on osana tutkimustoimintaansa aloittamassa vuonna 2013 vaikuttavuusmittarin kehittämiseen tähtävää hanketta lastensuojeluun. Hankkeessa kehitetään asiakaskohtainen tarveindikaattori, jolla lastensuojelun toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan mitata ja verrata mm. eri palvelumuotojen kesken. Mittarin avulla voidaan seurata myös lastensuojelun kustannusvaikuttavuutta.

Lastensuojelun merkitys koko hyvinvointijärjestelmän kustannusten syntyamiseen on merkittävä mm. ennaltaehkäisevässä roolissa. Tästä huolimatta tietoa lastensuojelun vaikuttavuudesta ja kustannusvaikuttavuudesta on niukalti tarjolla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tietojen mukaan lastensuojelun avoimuolisten tukitoimien piirissä olevien 0–17-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on 2000-luvun aikana kasvanut kolmesta prosentista lähes 7 prosenttiin. Samalla aikavälillä perheeseen sijoitettujen osuus on laskenut merkittävästi ja laitokseen sijoitettujen osuus kasvanut. Vuodesta 2007 lähtien 0–17-vuotiaita on sijoitettu enemmän laitoksiin kuin perheisiin. Tilastot osoittavat, että lastensuojelun toimenpiteiden vaikuttavuustiedolle on kysyntää. Onko eri palvelumuodoissa eroja vaikuttavuuden suhteen?

Jotta kunnat voisivat tehdä hyviä ratkaisuja siitä, miten käyttää lastensuojelun resurssit, toimenpiteiden vaikuttavuudesta tulee saada nykyistä parempaa tietoa ja tällaisen tiedon edellytyksenä on vaikuttavuusmittarin kehittäminen. Ilman vaikuttavuusmittaria kunnat joutuvat tekemään yhä enemmän toimintaa ja resursseja koskevia päätöksiä ”sokkona”, ”mutu-tuntumaan” tai yksittäisiin tapauksiin perustuen. Vaikuttavuusmittarin avulla nähdään kokonaisvaltaisemmin eri palvelumuotojen erot vaikuttavuuden suhteen.

Tarvepohjaista vaikuttavuusmittausta on tehty jo mm. vanhuspalveluissa. Kuntaliitto ja Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT) julkaisivat vuonna 2010 vanhusten toimintakykyyn perustuvan tutkimuksen, jossa vaikuttavuutta mitattiin asiakaskohtaisella Rava-indeksillä. Rava-indeksin avulla kuvataan vanhusten toimintakykyä, joka saadaan vanhuksen fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä mittaavista testeistä. Asiakaskohtainen Rava-indeksin voidaan nähdä kuvaavan vanhuksen tarvetta vanhustenhuollon palveluille. Kuntaliiton hankkeessa kehitetään vastaavanlainen tarvepohjainen mittari lastensuojelun arviointiin.

Projekti hyödyttää kuntien päätöksentekoa, informoi kuntia tekemään kustannusvaikuttavia päätöksiä lastensuojelun resurssien käytöstä ja ennen kaikkea kehittää ja yhdenmukaistaa lastensuojelun sosiaalityön työkäytäntöä palvelutarpeen arvioinnissa, mikä on perusta tarvetta vastaavien tukitoimien ja palvelujen järjestämiselle.

Lisätiedot:

Mikko Mehtonen, p. 09 771 2645, 050 592 8986

Eläkemenoperusteisten maksujen kustannusten oikea kohdentuminen kuntien yhteistoinnissa

Työnantaja maksaa eläkemenoperusteista maksua niistä eläkkeistä, jotka ovat karttuneet ko. työnantajan palveluksessa ennen vuotta 2005.

Eläkemenoperusteinen maksu ja varhaiseläkemenoperusteinen maksu (varhemaksu) ovat palvelua tuottavan kunnan tai kuntayhtymän oma kustannus, joka aiheutuu sen palveluksessa olleista, mutta jo eläkkeelle siirtyneistä henkilöistä. Eläkemenoperusteinen maksu ei ole sidottu maksussa oleviin palkkoihin, vaan Kevan jäsenyhteisöt maksavat eläkemenoperusteista maksua sen perusteella, miten paljon niiden palveluksessa ennen vuotta 2005 tehdystä työstä karttunutta eläkettä on maksussa. Kevan valtuuskunta vahvistaa vuosittain eläkemenoperusteisen maksun kokonaismäärän.

Epäselvyys eläkemenoperusteisten maksujen maksuvelvollisuudessa

Kuntaliittoon ja Kevaan tulleiden kysymysten ja lausuntopyyntöjen perusteella on havaittu epäselvyyksiä eläkeperusteisten maksujen maksuvelvollisuudesta tilanteissa, jossa palvelujen tuottaja vaihtuu.

Kuntaliiton ja Kevan tekemän arvion mukaan eläkemenoperusteisten maksujen aiheuttamien kustannusten kohdentumisessa on epäselvyyksiä monissa, jopa kymmenissä tapauksissa. Tyypillisesti epäselvyys koskee tilannetta, jossa toisen asteen ammatillinen koulutus siirtyy kunnalta kuntayhtymälle. Ongelmien määrä uhkaa lisääntyä, mikäli kuntien välinen yhteistoiminta lisääntyy esim. kuntarakenteen muuttuessa tulevina vuosina.

Ongelma maksujen oikeasta kohdentumisesta koskee kuntien ja muiden kunnallisten palvelujen järjestäjien välisiä rahavirtoja. Epäselvyys liittyy kuitenkin myös kunta-valtio-suhteeseen valtionosuusjärjestelmään sisältyvän ylläpitäjille maksettavan yksikköhintarahoituksen kautta.

Eläkemenoperusteiset maksujen kustannusten vaikutus valtionosuusrahoitukseen

Suomen valtionosuusjärjestelmä koostuu kunnille myönnettävästä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja kunnille ja muille opetuksen järjestäjille myönnettävästä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Ensimmäistä hallinnoi valtiovarainministeriö ja jälkimmäistä opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuusrahoitus luokio- ja ammattikoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja ammattikorkeakouluille myönnetään suoraan palvelun ylläpitäjälle yksikköhintarahoituksena.

Valtionosuudet ja yksikköhintarahoitukset ovat laskennallisia, eivätkä perustu suoraan palvelujen järjestämisestä aiheutuneisiin todellisiin kustannuksiin. Valtionosuuden laskennallinen peruste kuitenkin tarkistetaan joka neljäs vuosi kustannustenjaon tarkistuksessa vastaamaan palvelujen järjestämisestä aiheutuneita todellisia kustannuksia koko maan tasolla.

Kustannustenjaon tarkistuksessa perusopetuksen jälkeisen koulutuksen osalta otetaan huomioon vain toimiluvan saaneiden opetuksen järjestäjien kustannukset. Tällöin, mikäli esim. ammatillinen koulutus on siirtynyt kunnalta kuntayhtymälle, kus-

tannustenjaon tarkistuksessa ammatillisen koulutuksen osalta huomioon otetaan vain kuntayhtymän kustannukset.

Eläkemenoperusteiset maksut tulee siirtää palvelun uudelle tuottajalla toiminnan siirtyessä

Eläkemenoperusteinen maksu ja varhaiseläkemenoperusteinen maksu (varhemaksu) ovat palvelun tuottajan oma kustannus, joka aiheutuu sen palveluksessa olleista, mutta jo eläkkeelle siirtyneistä henkilöistä. Eläkemenoperusteiset maksut ovat valtionosuuspohjaan kuuluvia kustannuksia kuten muutkin henkilöstömenot. Koska eläkemenoperusteisten maksujen kustannukset ovat valtionosuuteen oikeutuvia menoja, meno tulon kohdalle -periaatteen mukaisesti ne kuuluvat palvelun tuottajan maksettavaksi. Tämän periaatteen toteutumisen edellytys on, että eläkemenoperusteiset maksut siirretään toiminnan siirron yhteydessä palvelun uudelle tuottajalle, esim. kuntayhtymälle, osakeyhtiölle tai toiselle kunnalle.

Mikäli eläkemenoperusteisten maksujen kustannukset eivät kirjaudu palvelun tuottajan kustannukseksi, ei niitä oteta myöskään huomioon valtionosuusjärjestelmässä kustannustenjaon tarkistuksen kautta. Tällöin kustannustenjaon tarkistuksessa keskeisessä roolissa oleva todellisten kustannusten summa on todellisuutta pienempi, ja kunnille ja muille opetuksen järjestäjille myönnettävä valtionosuus jää todellisuutta pienemmäksi.

Palvelun tuottajan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kaikki valtionosuuteen oikeuttavat kustannukset kirjautuisivat kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossa oikein ja tulisivat täten huomioon otetuksi oikealla tavalla joka neljäs vuosi tehtävässä kustannustenjaon tarkistuksessa. Asia olisi tärkeää saada kuntoon heti vuonna 2013, koska ensi vuosi on kustannustenjaon tarkistuksen pohjavuosi.

Kuntaliitto kehottaa näistä syistä kuntia ja muita palvelujen tuottajia tarkistamaan voimassa olevia perus- ym. sopimuksia eläkemenoperusteisten maksujen osalta ja tarvittaessa tarkistaa niitä, sekä huomioimaan yllämainitut näkökulmat tulevilla vastaavissa sopimuksissa.

Maksun perintä takautuvasti palvelujen tuottajalta voi olla vaikeata ja saattaisi johdattaa sen kannalta hankalaan rahoitustilanteeseen, vaikkakin se on saanut sen yksiköhintarahoituksen, jolla sen olisi maksu pitänyt maksaa. Vähintään tulevaisuuteen nähden asia kuitenkin pitää saattaa kuntoon jo valtionosuuspohjan vääristymisen ja kuntien ja valtion välisen kustannusten jaon muutoksen takia.

Lisätiedot:

Sanna Lehtonen, p. 09 771 2079, 050 575 9090

Anneli Heinonen, p. 09 771 2168, 050 548 0036

Sari Korento, p. 09 771 2616, 0500 476 747

Jan Björkwall, p. 09 771 2085, 050 522 2789

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2013

Sairausvakuutusmaksu

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvisti 22.11.2012 sairausvakuutusmaksujen maksuprosentit vuodelle 2013. Kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksu vuonna 2013 alenee 0,08 prosenttiyksikköä 2,04 prosenttiin. Myös palkansaajan sairausvakuutusmaksu alenee 0,08 prosenttiyksikköä 0,74 prosenttiin.

Työttömyysvakuutusmaksu

Kuntatyönantajan työttömyysvakuutusmaksuprosentit vuonna 2013 on 0,80 % palkkasummarajaan asti ja 3,20 % palkkasummarajaa ylittävältä osalta, eli samat kuin vuonna 2012. Palkkasummarajaa korotetaan 1 936 500 eurosta 1 990 500 euroon vuonna 2013. Myös vakuutetun työttömyysvakuutusmaksu pysyy vuonna 2013 samana kuin vuonna 2012, eli 0,60 %.

Eläkemaksut

Palkansaajan eläkemaksu

Työntekijän eläkemaksuprosentti on vuonna 2013 sama kuin vuonna 2012. Alle 53-vuotiaan työntekijän eläkemaksu vuonna 2013 on siten 5,15 %, ja 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien työntekijöiden työeläkemaksu on 6,5 %. Korotettu maksu ei kuitenkaan koske ennen 1.1.1940 syntyneitä. Palkansaajien keskimääräinen eläkemaksu on siten kunta-alalla vuonna 2013 noin 5,6 % palkasta. Sosiaali- ja terveysministeriö on päättänyt palkansaajan maksusta 22.11.2012.

KuEL-maksu

Kuntasektorin keskimääräinen KuEL-kokonaismaksu on vuonna 2013 noin 29,5 prosenttia. Kun tästä vähennetään työntekijöiden keskimääräinen eläkemaksu 5,6 prosenttia, niin työnantajan keskimääräinen KuEL-maksu vuonna 2013 on 23,9 prosenttia, eli 0,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2012. Jäsenyhteisön todellinen työnantajamaksu poikkeaa yleensä keskimääräisestä maksusta. Kevan valtuuskunta vahvisti 12.12.2012 kunta-alan työnantajien eläkemaksut vuodelle 2013.

KuEL-maksu koostuu

- palkkaperusteisesta maksusta
- varhaiseläkemenoperusteisesta maksusta (varhe-maksu) ja
- eläkemenoperusteisesta maksusta.

Palkkaperusteinen maksu

Työnantajan palkkaperusteinen maksuprosentti on kaikille jäsenyhteisöille sama. Työnantajan palkkaperusteinen maksu 2013 on 16,45 % palkkojen kokonaismäärästä (16,35 % vuonna 2012). Tämä luku ei sisällä yllämainittua palkansaajan osuutta.

Varhe-maksu

Vuoden 2013 varhe-maksu perustuu niihin eläkemenoihin, jotka aiheutuvat 1.2.2010–31.12.2013 alkaneista työkyvyttömyyseläkkeistä, työttömyyseläkkeistä ja yksilöllisistä varhaiseläkkeistä sekä kuntoutustuista. Maksussa on kolme maksuluokkaa, jotka määräytyvät KuEL-palkkasumman suuruuden perusteella. Vahvistetut palkkasummarajat vuodelle 2013 ovat seuraavat:

Maksuluokka	KuEL-palkkasumma
pientyönantaja	alle 1,9905 milj. euroa
keskisuuri työnantaja	1,9905 – 31,848 milj. euroa
suuryönantaja	yli 31,848 milj. euroa

Varhe-maksun kokonaismäärä suhteessa KuEL-palkkasummaan vuonna 2013 laskee 0,1 prosenttiyksikköä 0,9 prosenttiin. Maksun kokonaismäärä on 151 miljoonaa euroa eli 9 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2012. Kuntien eläkevakuutus ilmoittaa varhe-maksujen ennakkomaksun tarkan määrän tammikuussa 2013 samalla, kun varhe-maksun euromääräiset laskut lähetetään.

Pientyönantajien maksuluokassa varhe-maksu määräytyy vuoden 2013 alusta valtuuskunnan vahvistaman prosentin mukaisesti suoraan KuEL-palkkasummasta (0,9 % vuonna 2013). Pientyönantajat saavat edellisen vuoden palkkasumman mukaan määräytyvän ennakkomaksun, joka on valtuuskunnan päättämän prosentin mukainen osuus palkkasummasta. Ennakko täsmätetään lopullisessa maksussa ao. vuoden palkkasumman perusteella.

Keskisuuren työnantajan varhaiseläkemenoperusteinen maksu muodostuu palkkasumma- ja eläkemenoperusteisesta osasta. Osien välinen suhde määräytyy KuEL-palkkasumman perusteella määräytyvän omavastuuasteen suhteessa. Palkkasummaperusteinen osa lasketaan valtuuskunnan keskisuurille työnantajille vahvistaman prosentin mukaisesti ja eläkemenoperusteinen osa entiseen tapaan jäsenyhteisön palveluksen perusteella alkaneista varhaiseläkkeistä maksetun eläkemenon perusteella. KuEL-palkkasumman perusteella määräytyvän maksun osa on sitä suurempi, mitä pienempi palkkasumma on ja päinvastoin. Kun palkkasumma on lähellä alarajaa, maksu on lähellä keskimääräistä maksua eli noin 0,9 % palkkasummasta. Lähellä ylärajaa maksu määräytyy lähinnä työnantajan omien eläketapausten perusteella ja on useimmiten parhaiten arvioitavissa aikaisemman maksun tason perusteella lisäämällä siihen maksun keskimääräinen muutos.

Suurtyönantajien varhe-maksu voidaan paremmin kuin muissa varhe-maksun luokissa arvioida aikaisemman toteuman perusteella.

Eläkemenoperusteinen maksu

Eläkemenoperusteisen maksun määrä suhteessa KuEL-palkkasummaan nousee 0,3 prosenttiyksikköä 6,55 prosenttiin. Maksun kokonaismäärä on 1 098 miljoonaa euroa eli 97 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2012.

VaEL-maksu

Alustavat kuntatyönantajien keskimääräiset VaEL-kokonaismaksuprosentit ovat seuraavat:

	2012	2013
Työnantajat (keskimäärin)	19,82	19,62
Työntekijän osuus	5,6	5,6
Kokonaismaksuprosentti	25,42	25,22

Budjetointiohje VaEL-kokonaismaksuprosentista vuodelle 2013, johon sisältyy työntekijän osuus, on lähetetty kunnille heinäkuussa. Lopulliset kuntakohtaiset VaEL-kokonaismaksuprosentit vuodelle 2013 vahvistetaan ja ilmoitetaan kunnille vuoden 2012 lopussa, kun VaEL-maksuun sisältyvä hoitokuluprosentti on vahvistettu.

Lisätietoja Kevassa antaa:

Jarmo Helminen
etunimi.sukunimi(at) keva.fi
johtaja, rekisteri ja maksusuudet
p. 010 314 2387

Lisätietoja Kuntaliitossa antavat:

Jan Björkwall, p. 09 771 2085, 050 522 2789
Juhani Turkkila, p. 09 771 2095, 050 66 747

Perus- ja viivästyskorko 1.1.–30.6.2013

Peruskorko

Valtiovarainministeriö on vahvistanut peruskoroksi 0,75 ajalle 1.1.-30.6.2013. Peruskorko on ajalla 1.7.–31.12.2012 ollut 1,5 prosenttia. Peruskorko vahvistetaan puolivuositain, ja se määräytyy vahvistamista edeltävien kolmen kalenterikuukauden aikana julkaistujen 12 kuukauden Euriborkorkojen keskiarvosta. Valtiovarainministeriö vahvistaa peruskoron pyöristettynä lähimpään prosenttiyksikön neljäsosaan.

Viivästyskorko

Viivästyskoron määrittämisessä käytettävä viitekorko on 1.7.–31.12.2012 ollut 1,0 prosenttia. Viivästyskorko samana ajanjaksona on siten ollut 8,0 prosenttia.

Suomen Pankki ilmoittaa viivästyskoron määrittämisessä käytettävän viitekoron. Viivästyskorko on viitekorko lisätynä korkolain mukaisella 7 prosenttiyksiköllä. Viivästyskoron määrittämisessä käytettävä viitekorko on nyt Euroopan keskuspankin viimeisimpään perusrahoitusoperaatioon ennen kunkin puolivuotiskauden ensimmäistä kalenteripäivää soveltama korko pyöristettynä ylöspäin lähimpään seuraavaan puoleen prosenttiyksikköön. Tätä viitekorkoa sovelletaan seuraavan kuuden kuukauden ajan.

Tiedon viivästyskorosta ajalle 1.1.–30.6.2013 saa tammikuun alkupuolella nopeimmin Suomen Pankin internet-sivulta, osoitteesta: <http://www.suomenpankki.fi> asiakohdasta korot. Koroista tiedotetaan myös tiedotusvälineissä.

Lisätiedot:

Jari Vaine, p. 09 771 2018, 050 562 7687

Kuntatalouden sähköinen uutiskirje

Kuntatalousyksikkö alkaa vuoden 2013 alusta toimittamaan sähköistä uutiskirjettä. Kuntatalousuutiskirje tarjoaa ajankohtaiset taloutta koskevat uutiset suoraan sähköpostiisi. Tämä maksuton uutiskirje on suunnattu kuntien taloudesta vastaaville sekä muille talousasioista kiinnostuneille. Lähetämme uutiskirjeeseen liittyvää tarkempaa tietoa mm. Kuntataloustiedotteen, sähköpostilistojen ja nettisivujemme kautta.

Lisätiedot:

Reijo Vuorento, p. 09 771 2078, 050 667 41

Benjamin Strandberg, p. 09 771 2082, 050 594 0603

Tuija Valkeinen, p. 09 771 2084, 050 548 1440

Kuntatalous - monen muuttujan summa -julkaisu

Julkaisuun on koottu keskeisin ja viimeisin tieto kuntatalouden perusasioista tiivistetyssä muodossa. Kirja kattaa kuntatalouden rakenteen ja olennaiset piirteet, merkityksen osana kansantaloutta sekä kunta-valtiosuhteen.

Julkaisun sisältö:

- Kunnan tehtävät ja talous
- Kuntatalouden rakenne
- Kunnan rahatoimen hoito ja varainhankinta
- Taloussuunnittelu ja talousarvio
- Kuntakonsernin ja tytäryhteisöjen ohjaus
- Julkiset hankinnat
- Tilinpäätös ja talouden seuranta
- Tuottavuuden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointi
- Tarkastus ja valvonta
- Tulevaisuuden haasteet.

Julkaisu ilmestyy joulutammikuun vaihteessa ja sitä voi tilata Kuntaliiton verkkokirjakaupasta.

Tilaukset: www.kunnat.net/kirjakauppa, tilausnumero 509413, hinta 30 euroa.

Kuntataloustiedote toivottaa lukijoilleen

Hyvää joulua

ja

onnellista uutta vuotta 2013!

Hallintovaliokunta

EDUSKUNTA

Lausuntopyyntönnö 27.9.2012

HE 95/2012 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2013 (Budjetti 2013) - Tilastoaineistot

Hallintovaliokunta on pyytänyt tilastoaineistoa asiaan HE 95/2012 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2013 (budjetti 2013) seuraavasti: kuntien talouden tulevien vuosien kehityksestä eri tekijät huomioon ottaen mm. veroprosenttikehitys, investointikehitys, lainanotto, eriytyminen. Vaihtoehdot esitetään seuraavin oletuksin:

1. Ei tehdä mitään (ns. painelaskelma)
2. Tehdään erilaisia toimenpiteitä, mm. kuntauudistustoimenpiteitä.

Lisäksi pyydetään arviota tietojärjestelmien yhteensovittamisen taloudellisista vaikutuksista.

Kuntaliiton kuntatalousyksikössä on ennakoitu kehitystä vuosina 2013 - 2016 valtion talousarvion 2013 ns. painelaskelman pohjalta.

Toteamme seuraavaa:

- 1. Ei tehdä mitään** = peruspalvelubudjetin 2013 mukainen painelaskelma, **Liitteet 1a - 1f.**

- 2. Tehdään erilaisia toimenpiteitä:**

Muutetaan kuntien rajoja

- o ei vaikutusta kuntatalouteen tai huoltosuhteeseen tarkastelukaudella.

Nostetaan kuntaverotusta

- o nostetaan kuntien tuloveroprosenttia keskimäärin 0,25 prosenttiyksikköä vuodessa tai muutoin vahvistetaan kuntien verotuloja niin, että kuntien verotulot ovat v. 2016 noin 1,1 mrd. € korkeammat kuin painelaskelmasa.
 - Käyttötalous tasapainottuu, **Liite 2.**

Sopeutetaan toimintamenoja

- o hidastetaan kuntien toimintamenojen kasvua 0,7 prosenttiyksiköllä vuodessa muun muassa rakenteellisin toimenpitein ja tuottavuutta parantamalla niin, että toimintamenot ovat v.2016 noin 1,2 mrd. € alhaisemmat kuin painelaskelmassa.
 - Käyttötalous tasapainottuu, **Liite 3.**

Supistetaan investointeja

- supistetaan investointeja tasaisesti vuosittain niin, että investointitaso on v. 2016 kolmanneksen, eli noin 1,2 mrd. € alhaisemmalla tasolla kuin painelaskelmassa.
 - Lainanoton kasvu taittuu, **Liite 4.**

Sopeutuksen kokonaisvaikutus

- Sopeutetaan tuloja lisäämällä/menojen kasvua hidastamalla/investointeja supistamalla yhteisvaikutukseltaan noin 300 milj. € vuodessa tarkastelujaksolla niin, että kuntatalous on tasapainottunut noin 1,2 mrd. € vuonna 2016 painelaskelmaan verrattuna.
 - Käyttötalous tasapainottunut (vuosikate kattaa poistot)
 - Vuoden 2016 tasossa lainakanta 3 mrd. € alhaisempi kuin painelaskelmassa, **Liite 5.**

Vaikeasti arvioitavissa:

- Tietojärjestelmät
(lisätietoja: tietoyhteiskunta-asiain päällikkö Heikki Lunnas)
- Sote-uudistus
(lisätietoja: varatoimitusjohtaja Tuula Haatainen)
- Valtion ja kuntien tehtävänjako ja muutokset
(lisätietoja: johtava lakimies Kari Prättälä)
- Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen - eriytymiskehitys
(lisätietoja: kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen)

Kuntien talouden ennustaminen:

- Paras-hankkeen ennuste negatiivisen vuosikatteen kunniksi vuodelle 2009 (365 kpl) lähtökohtana tilinpäätöstiedot vuodelta 2004 (138 kpl) ja sen aikaiset painelaskelmat
 - Negatiivisen vuosikatteen kuntia vuonna 2009 ennätysellisen vähän, 29 kpl - ennuste 365 kpl. Kuntaliitosten kautta poistui ko. ajanjaksona 84 kuntaa, **Liite 6.**

SUOMEN KUNTALIITTO

Reijo Vuorento
apulaisjohtaja

Juhani Turkki
pääekonomisti

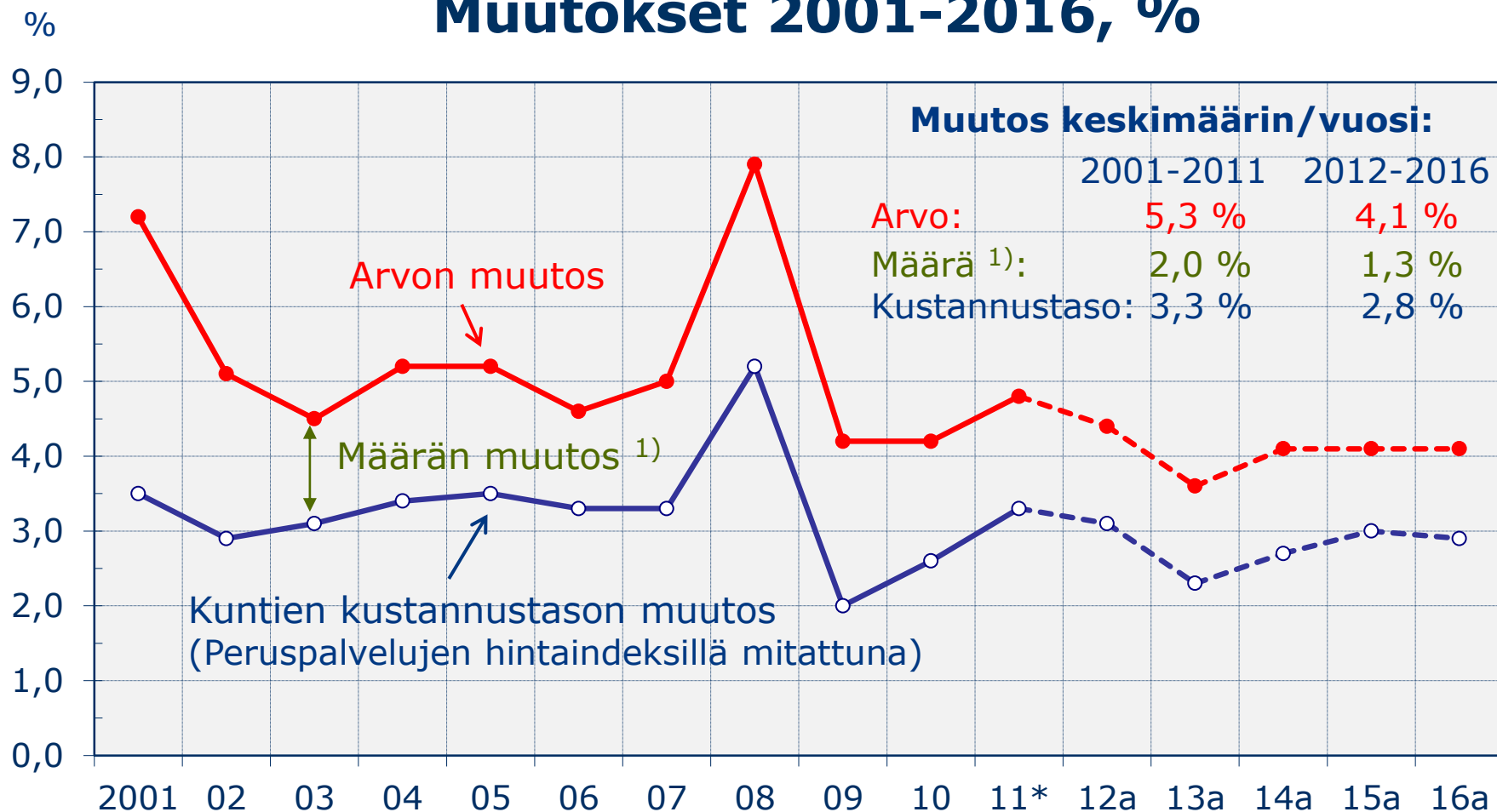
Liitteet: Liitteet 1a - 1f: Painelaskelmat
Liitteet 2 - 5: Sopeutuslaskelmat
Liite 6: Kuntien talouden ennustamisen vaikeus

Kuntien ja kuntayhtymien bruttomenot, mrd. €

	2011*	2012**	2013**	2014**	2015**	2016**
Toimintamenot yht.	35,48	37,04	38,39	39,96	41,61	43,33
- Palkat	15,65	16,20	16,57	17,07	17,63	18,21
- Muut henkilöstömenot	4,67	4,82	4,92	5,09	5,23	5,37
- Ostot	12,52	13,34	14,18	15,06	15,99	16,98
- Muut toimintamenot	2,64	2,68	2,72	2,74	2,76	2,77
Korkomenot	0,35	0,27	0,29	0,40	0,54	0,69
Investoinnit	4,31	4,30	4,30	4,30	4,30	4,30
Yhteensä	40,14	41,61	42,98	44,66	46,45	48,32
Muutos-%:						
Toimintamenot yht.	4,8	4,4	3,6	4,1	4,1	4,1
-Palkat	4,3	3,5	2,3	3,0	3,3	3,3
-Ostot	6,8	6,5	6,3	6,2	6,2	6,2
Menot yhteensä	0,8	3,7	3,3	3,9	4,0	4,0

Lähde: Vuosi 2011 Tilastokeskus. Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9. 2012

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot: Muutokset 2001-2016, %

1) Määrän muutoksesta noin 1 %-yksikkö aiheutuu ikärakenteen muutoksesta

Lähde: Vuodet 2000-2011 Tilastokeskus. Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012.

Kuntien verotulot vuosina 2011-2016, mrd. €

Verolaji	2011*	2012**	2013**	2014**	2015**	2016**
Kunnallisvero	16,20	16,87	17,58	18,42	19,16	19,96
Yhteisövero	1,67	1,30	1,34	1,34	1,48	1,28
Kiinteistövero	1,20	1,26	1,28	1,31	1,34	1,37
Verotulot yhteensä	19,07	19,43	20,20	21,07	21,98	22,61
Muutos, %:						
Kunnallisvero	2,8	4,1	4,2	4,8	4,0	4,2
Yhteisövero	18,5	-22,0	3,1	0,0	10,5	-13,5
Kiinteistövero	1,9	5,3	1,6	2,3	2,3	2,2
Verotulot yhteensä	3,9	1,9	4,0	4,3	4,3	2,9
Tuloveroprosentti, keskim.	19,17	19,25	19,25	19,25	19,25	19,25
Yhteisöveroprosentti	26,0	24,5	24,5	24,5	24,5	24,5
Osuus yhteisöverosta, %	31,99	28,34	29,40	29,09	29,03	23,09

Lähde: Vuosi 2011 Tilastokeskus. Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012.

Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd. €

	2011*	2012**	2013**	2014**	2015**	2016**
Toimintakate	-24,27	-25,34	-26,26	-27,33	-28,46	-29,64
Verotulot	19,07	19,43	20,20	21,07	21,98	22,61
Käyttötalouden valt.os.	7,66	8,11	8,22	8,35	8,61	8,87
Muut rahoituserät, netto	0,08	0,18	0,18	0,13	0,02	-0,10
Vuosikate	2,54	2,39	2,34	2,22	2,16	1,75
Poistot	-2,23	-2,33	-2,80 ¹⁾	-2,72	-2,80	-2,84
Satunnaiset erät, netto	0,13	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
Tilikauden tulos	0,44	0,23	-0,29	-0,33	-0,47	-0,92
<hr/>						
Tulorah. korjauserät	-0,46	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45	-0,45
Tulorahoitus	2,21	2,11	2,06	1,94	1,88	1,47
Investoinnit, netto	-3,32	-3,30	-3,30	-3,30	-3,30	-3,30
Rahoitusjäämä ²⁾	-1,11	-1,19	-1,24	-1,36	-1,42	-1,83
Lainakanta	12,29	13,44	14,64	15,94	17,29	19,04
Rahavarat	4,53	4,39	4,25	4,09	3,91	3,73

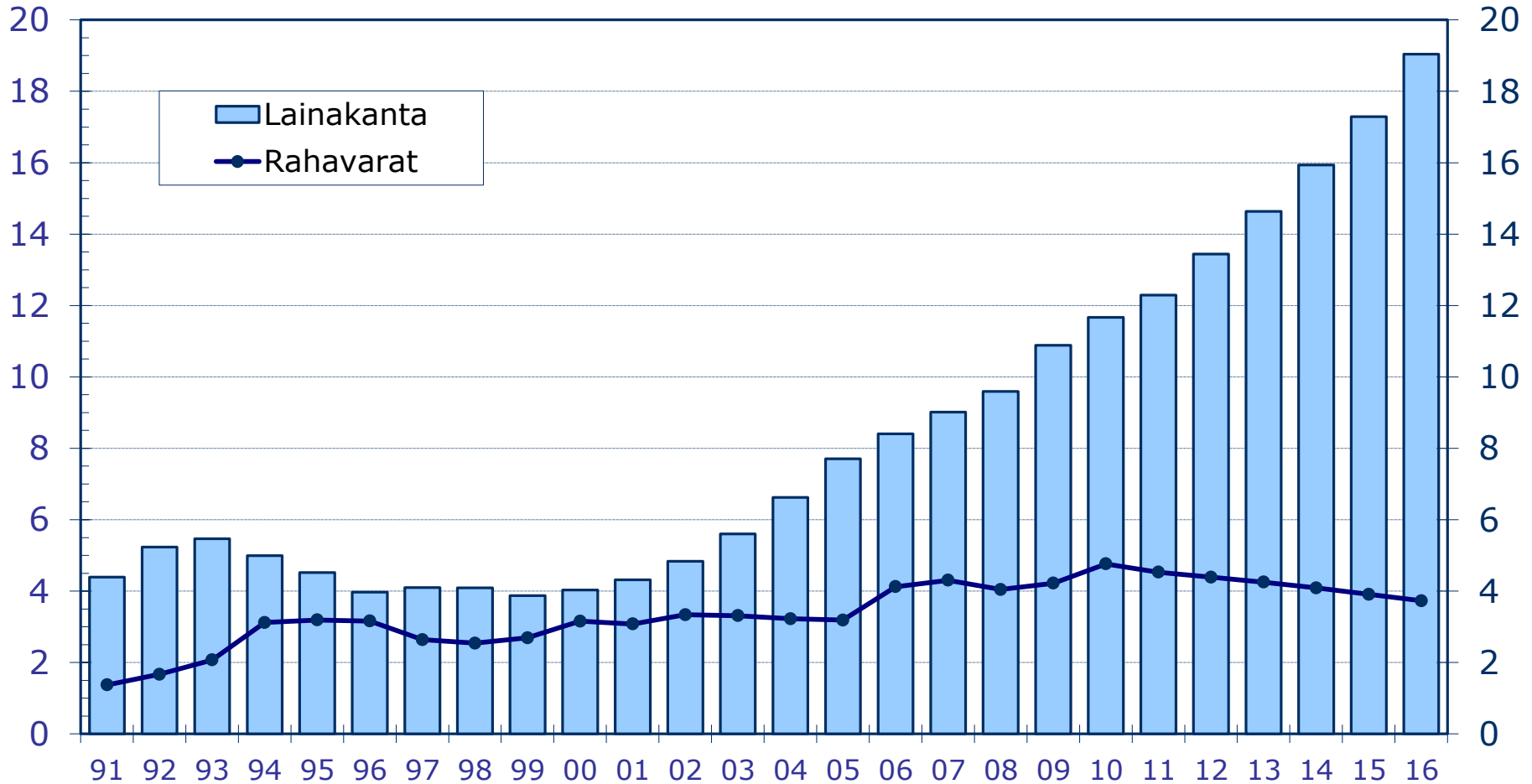
Lähde: Vuosi 2011 Tilastokeskus. Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012.

1) Vuoden 2013 poistotasoon on arvioitu poistojen yleisohjeen muutoksesta johtuva korotus (n. 350 milj. €)

2) Rahoitusjäämä = Tulorahoitus + investoinnit, netto

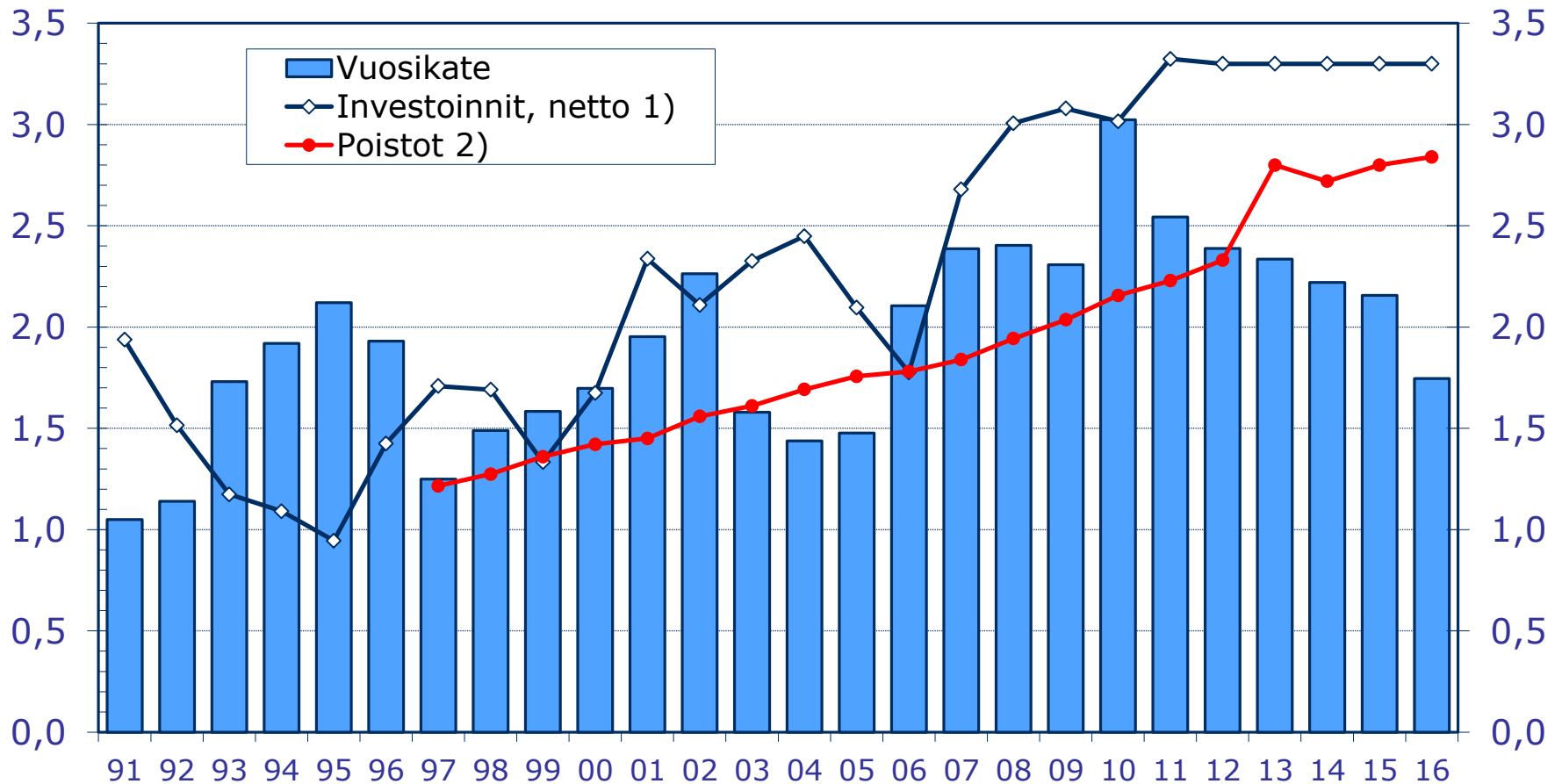
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat 1991-2016, mrd. € (käyvin hinnoin)

Lähde: Vuodet 1991-2011 Tilastokeskus.
Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012.

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot sekä nettoinvestoinnit¹⁾ 1991-2016, mrd. € (käyvin hinnoin)

Lähde: Vuodet 1991-2011 Tilastokeskus.

Vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012.

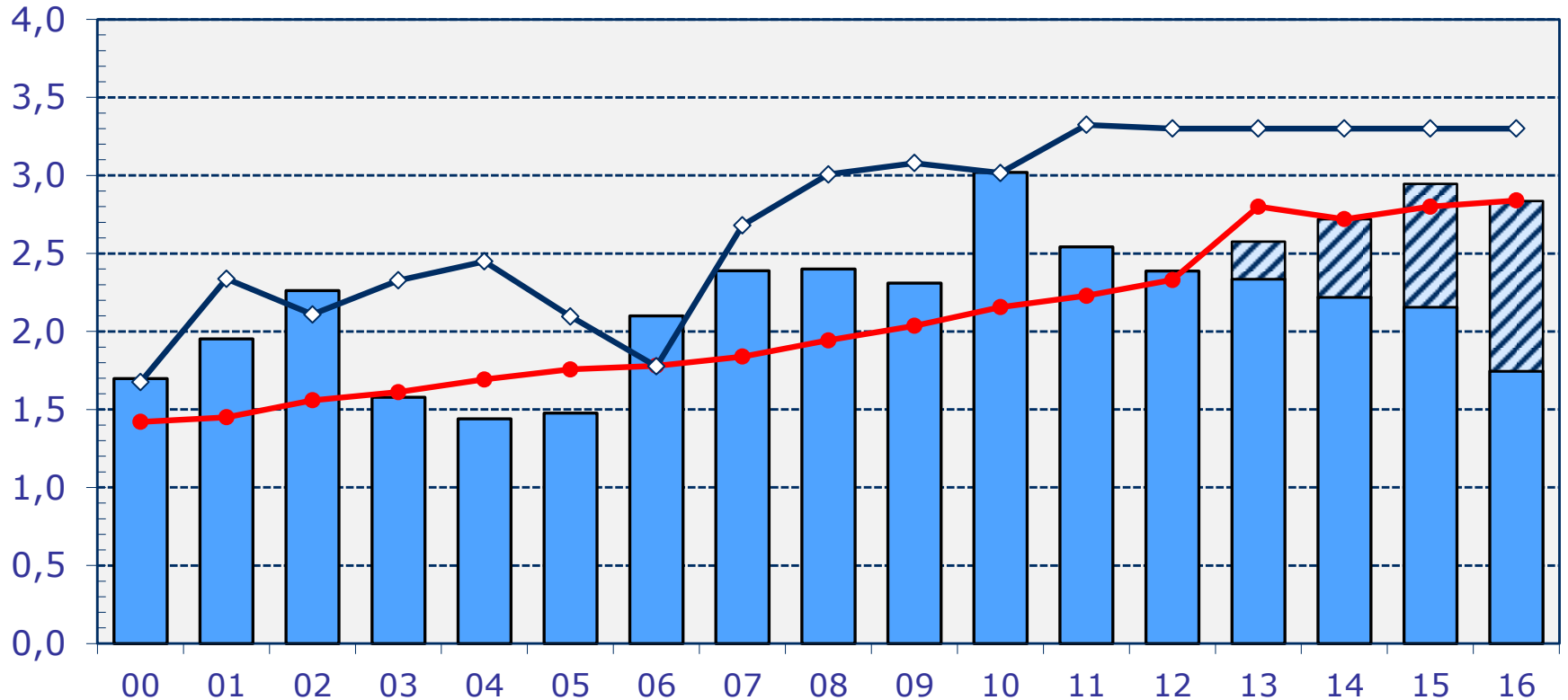
1) Investoinnit, netto = Käyttöomaisuusinvestoinnit – rahoitusosuudet – käyttöomaisuuden myyntitulot.

2) Vuoden 2013 poistotasoon on arvioitu poistojen yleisohjeen muutoksesta johtuva korotus (n. 350 milj. €)

Liite 2: **Sopeutuslaskelma**, nostetaan tuloveroprosenttia 0,25 %-yksikköä/vuosi

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, mrd. €

	2013	2014	2015	2016
Keskimääräinen tuloveroprosentti painelaskelman mukaan,%:	19,25	19,25	19,25	19,25
Keskimääräinen tuloveroprosentti sopeutuslaskelman mukaan, %:	19,50	19,75	20,00	20,25
Tuloveroprosenttien noston vaikutus verotuloihin, milj. €	240	500	790	1095

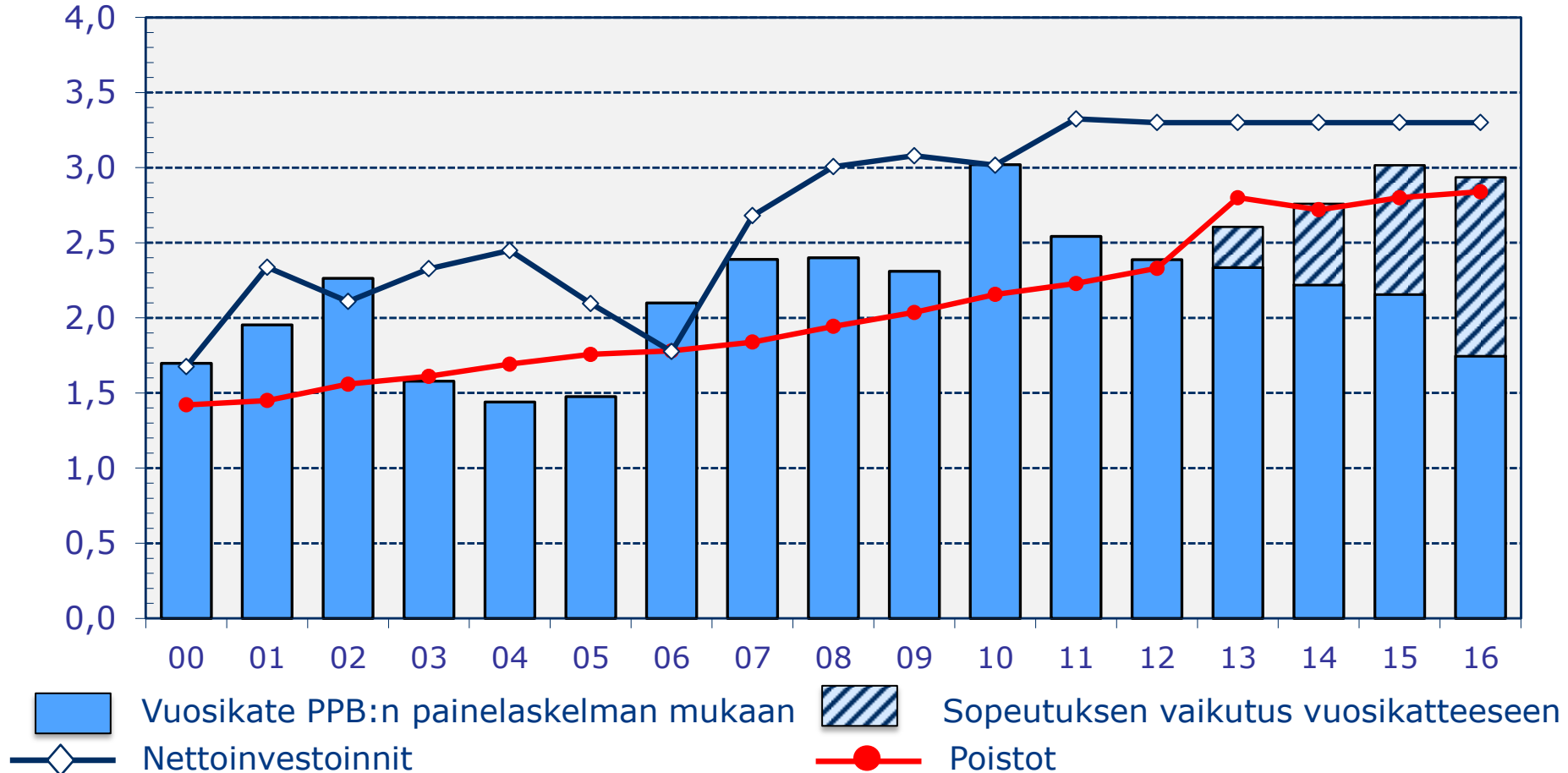
Vuosikate PPB:n painelaskelman mukaan
 Sopeutuksen vaikutus vuosikatteeseen

Nettoinvestoinnit
 Poistot

Liite 3: **Sopeutuslaskelma**, leikataan toimintamenojen kasvua 0,7 %-yksikköä/vuosi

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, mrd. €

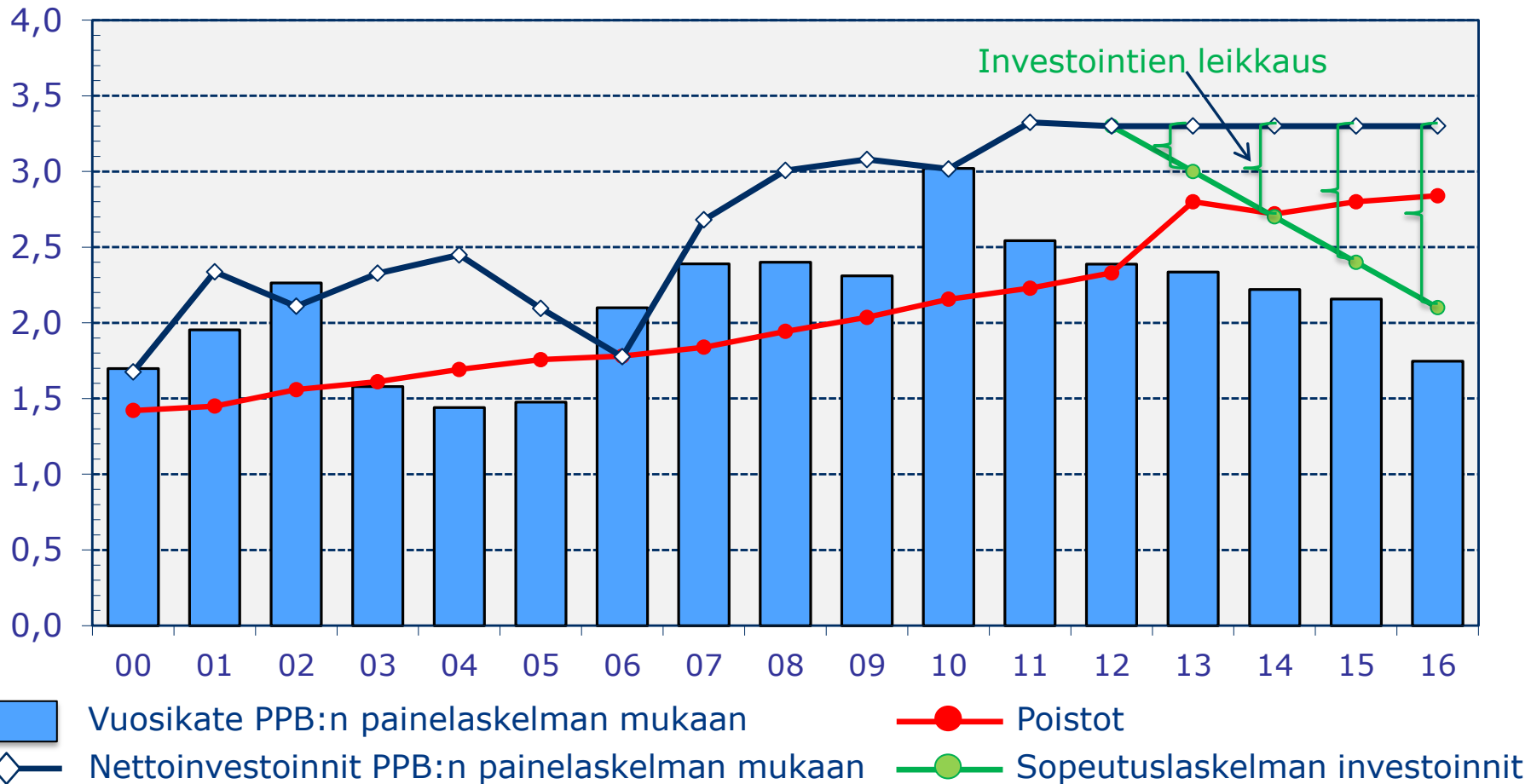
	2013	2014	2015	2016
Toimintamenojen nimellinen kasvu painelaskelman mukaan,%:	3,6	4,1	4,1	4,1
Toimintamenojen nimellinen kasvu sopeutuslaskelman mukaan, %:	2,9	3,4	3,4	3,4
Toimintamenojen kasvun leikkaamisen vaikutus, milj. €:	270	540	860	1190

Liite 4: **Sopeutuslaskelma**, karsitaan investointeja 300 milj. €/vuosi

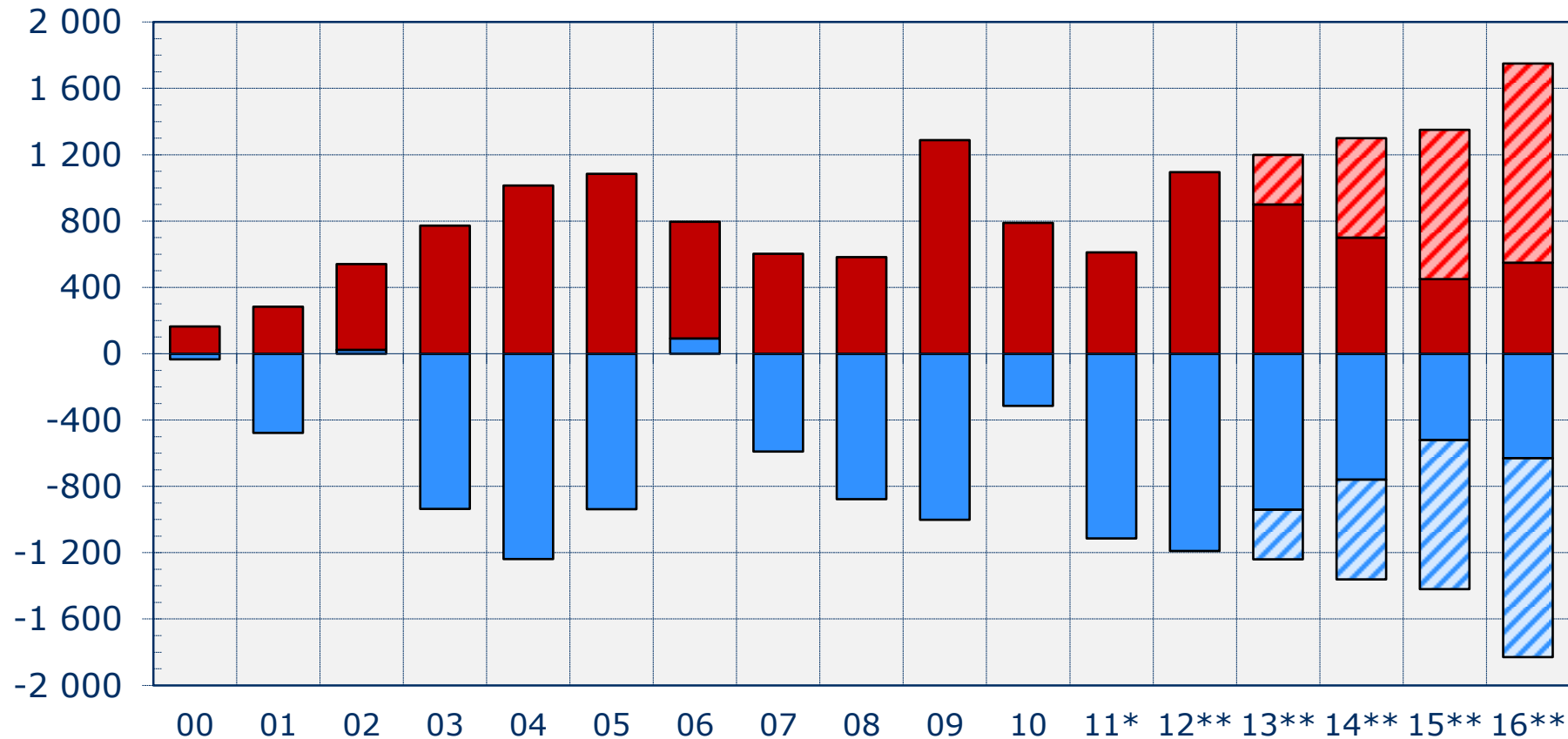
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, mrd. €

	2013	2014	2015	2016
Nettoinvestoinnit PPB:n painelaskelman mukaan, mrd. €	3,3	3,3	3,3	3,3
Nettoinvestoinnit sopeutuslaskelman mukaan, mrd. €	3,0	2,7	2,4	2,1

Sopeutus tuloja lisäämällä/menoja leikkaamalla noin 300 milj. euroa vuodessa

Milj.euroa

 Rahoitusjäämä¹⁾
 Sopeutuksen vaikutus

 Lainakannan muutos
 Sopeutuksen vaikutus

1) Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjaukset + nettoinvestoinnit.

Lähde: Vuodet 2000-2011 Tilastokeskus, vuosien 2012-2016 painelaskelman arviot PPB 17.9.2012

Kunta- ja palvelurakennemuutostushanke vuonna 2005

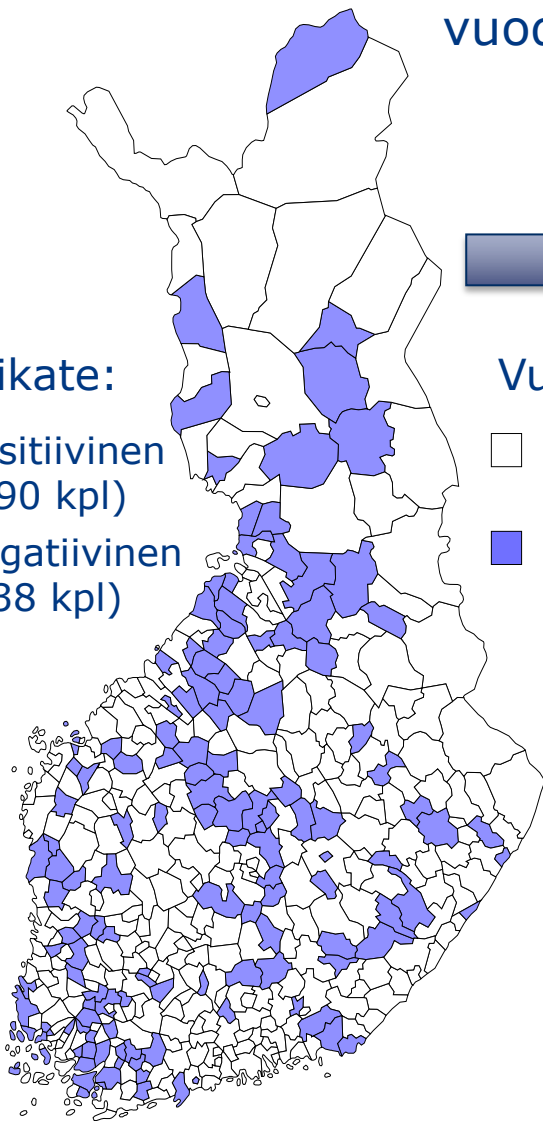
Vuosi 2004:

Työryhmän laskelma
vuodelle 2009:

Toteutunut vuonna 2009:

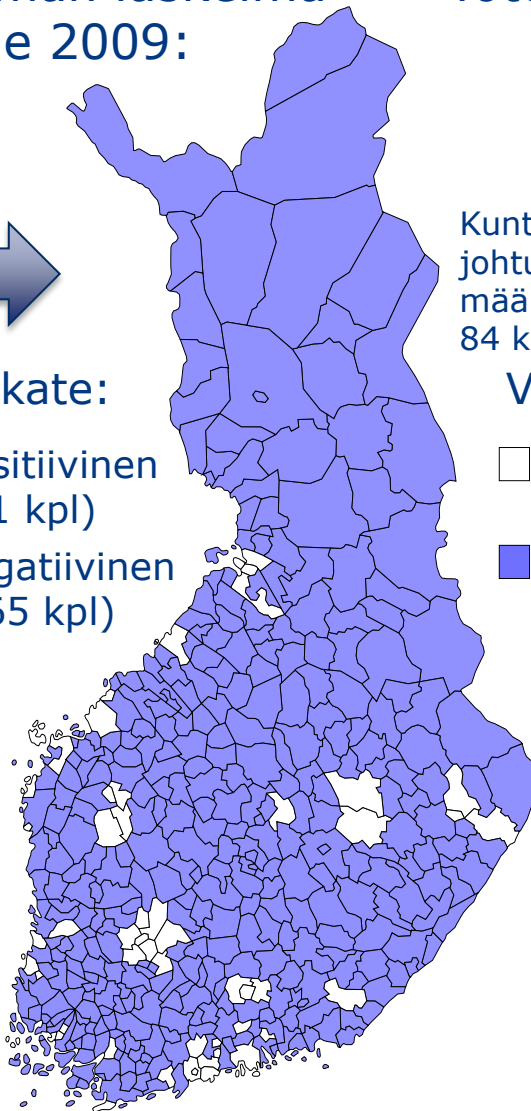
Vuosikate:

- Positiivinen (290 kpl)
- Negatiivinen (138 kpl)

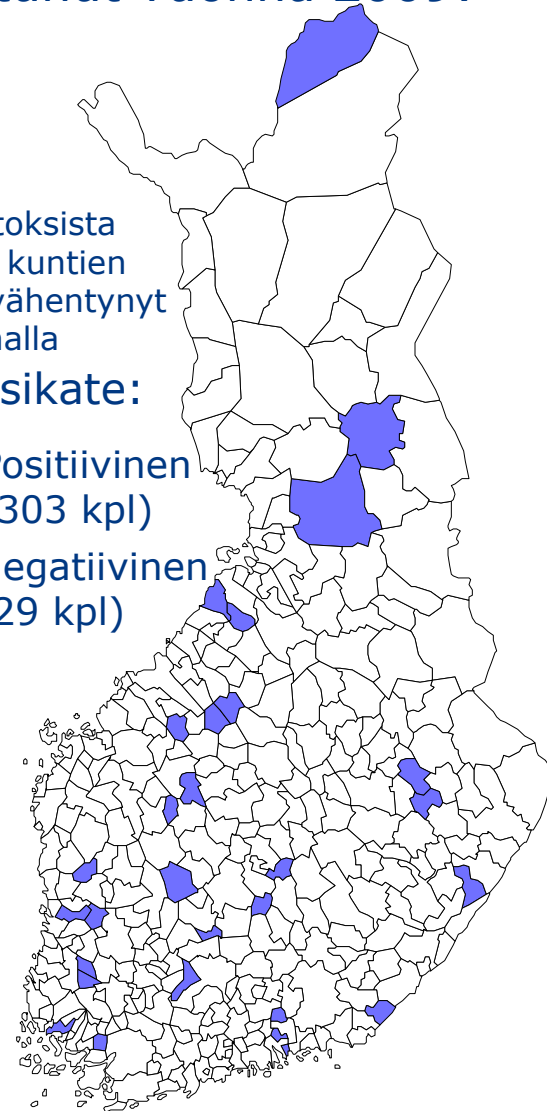
Vuosikate:

- Positiivinen (51 kpl)
- Negatiivinen (365 kpl)

Vuosikate:

- Positiivinen (303 kpl)
- Negatiivinen (29 kpl)

Kuntaliitoksista
johtuen kuntien
määrä vähentynyt
84 kunnalla

30.11.2012
TK, RV, JV

Kuntien takauskeskus

Yrjönkatu 11 A 1

00120 HELSINKI

Viite: Kommentointipyyntöne 8.11.2012 Kuntien takauskeskuksen katsauksesta

”SUOMEN KUNTATALOUDEN INSTITUUTIOT JA LUOTTOKELPOISUUS”

Tausta

Kuntien takauskeskus takaa Kuntarahoitus Oyj:n kautta järjestettävän Suomen kuntien varainhankinnan. Yksittäinen kunta ei siis takaa omavelkaisesti toisen kunnan velkaa, vaan yksittäisen kunnan vastuu rajoittuu sen väestöosuuteen Suomen väestöstä. Suomen kuntatalouksien luottokelpoisuus liittyy keskeisesti Kuntien takauskeskuksen lakisääteiseen perustehtävään, kuntien yhteisen varainhankinnan turvaamiseen ja kehittämiseen.

Kuntien takauskeskuksella on parhaat mahdolliset luottoluokitukset kahdelta keskeiseltä luottoluokitusyhteisöltä, Moody'silta ja Standard & Poor'silta. Molemmilla Kuntien takauskeskuksen käyttämällä luottoluokitusyhteisöillä on dokumentoidut luottoluokitusmenetelmät julkissektorin ja sen luottolaitosten arviointiin. Kuntien takauskeskus on sitonut katsauksensa Standard & Poor'sin (S&P) luokitusmenettelyihin. Katsaus pyrkii antamaan vastauksen kysymyksiin:

- 1) Mitkä ovat Suomen kuntatalouden instituutioiden vahvuudet ja heikkoudet luottoluokituslaitosten luokitusmenettelyjen ja arviointiperusteiden näkökulmista
- 2) mitkä jatkuvuus- ja kehityspiirteet tulisi toteutua, jotta Suomen kuntatalouksien luottokelpoisuus säilyisi parhaana mahdollisena.

Katsaus antaa kattavan kuvan kuntainstituutioiden rakenteista ja luottokelpoisuuden taustatekijöistä.

EU-maita parhaillaan hallitsevasta velkakriisistä ja sen myötä heikosta talouskehityksestä on haittaa Suomelle ja kuntataloudelle. Heikko talouskehitys luo haasteita myös Suomen valtion luottokelpoisuudelle. Valtion luottokelpoisuus asettaa ylärajan muiden julkisen vallan yksiköiden luottokelpoisuudelle. Koska Suomessa on vain kaksi oman verotusoikeuden omaavaa julkishallinnon tasoa, on erityistä huomiota kiinnitettävä valtion ja kuntien yhteistyön toimivuudelle ja jatkuvuudelle.

Yhdentyvässä Euroopassa myös EU:n vaikutukset Suomeen ja Suomen kuntien toimintaan ja toimintaedellytyksiin muuttuvat. Esimerkiksi EU-rahoitus seuraavalla rakennerahastokaudella näyttäisi Suomen osalta olevan supistumassa jopa lähes 30 %. On olemassa riski, että kuntien rahoitusosuudet kasvavat EU:n rakennerahastohankkeisiin. Jos näin käy, se tulee vaikuttamaan myös kuntien mahdollisuuksiin hoitaa lakisääteisiä tehtäviään sekä osaltaan nostaa paineita kuntien verojen korotuksiin.

Kuntien ja Kuntien takauskeskuksen luottoluokituksen ja varainhankinnan kustannusten kehityksen kannalta on erittäin tärkeätä, että valtion luottokelpoisuus säilyy parhaana mahdollisena. Tämä korostuu nyt taloudellisesti vaikeana aikana.

Valtio- kunta yhteistyö

S&P:n periaatteet edellyttävät kuntien toimilta ennustettavuutta, lainsäädännön seuranta ja siihen vaikuttamista. Perustan kestäväälle valtio-kunta-yhteistyölle luo rahoitusperiaatteen noudattaminen, josta viime vuosina on lipsuttu.

Meneillään oleva kuntauudistus ja siihen liittyvä kuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä keskiasteen koulutuksen rakenneuudistukset ja kuntien valtionosuuksien uudistaminen, yleinen talouskehitys ja muut muutokset vaikuttavat kuntien toimintaympäristöön. Tämä edellyttää jatkuvaa arviointia kuntien ja niiden talouden tilanteen sekä vastuiden kehittymisestä muuttuvissa olosuhteissa.

Valtion ja kuntien yhteinen Peruspalvelumenettely sekä niin sanottu kriisikuntamenettely korostavat valtioyhteistyön tärkeyttä.

Kuntasektoria uudistettaessa on tärkeä ennakoida muutosten merkitys kuntien toimintojen rahoituksen ja vastuiden näkökulmasta. Tärkeätä onkin arvioida, missä määrin kunnat voivat tosiasiallisesti ja itsenäisesti vaikuttaa vastuullaan oleviin tehtäviin ja niiden rahoitukseen tulevaisuudessa.

Kuntien sopeutuminen

Suomen kunnat ovat aina kyenneet merkittävässä määrin sopeutumaan uusiin olosuhteisiin ja talouden suhdanteisiin sekä kuntien tehtävien ja vastuiden kasvuun. Kuntien toiminnan kansantuoteosuus ei merkittävässä määrin ole muuttunut viimeisten 20 vuoden aikana.

Tähän kehitykseen on osaltaan vaikuttanut Suomen kuntien laaja itsehallinto ja muun muassa oikeus päättää itse veloistaan.

Koska suomi on suuri ja harvaanasuttu maa, tarvitaan jatkossakin kuntien yhteistoimintaa sekä alueellista päätöksentekoa.

Myös kuntien tulopohjan laajentamiseen ja monipuolistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Katsauksessa korostetaan tärkeimpiä muutoskohteita eli väestön ikä-, alue- ja tuotantorakennetta. Muutokset kohtelevat kuntakenttää eri tavoin.

Tältä osin on syytä korostaa luokittajan toteamusta siitä, että yhteisen varainhankintajärjestelmän luottoluokituksen säilyminen parhaana mahdollisena edellyttää jatkossakin valtionosuuksien, kansallisen taksajärjestelmän ja sitä täydentävien harkinnanvaraisen valtion tukien jatkuvuutta.

Kunnan vastuu elinkeinotoiminnan edistämisessä

Katsauksessa todetaan, että huoltosuhteen kohenemiseen vaikuttavat ensisijaisesti työllisyysasteen nostaminen ja tuottavuuden parantaminen. Niiden lisäksi luonnollisesti vaikuttaa muuttoliike ja erityisesti kokonaisuuttajana työssä olevien määrä.

Näihin myös kunnat voivat toiminnallaan vaikuttaa. Kuntien tuleekin toimia tehokkaasti ja edistää oman kuntansa ja alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Vallitseva ja muuttuva rahoitustilanne ja lainsäädäntö voivat vaikuttaa rahoituksen saatavuuteen. S&P pyrkii huomioimaan kansalliset ja yksilölliset erityispiirteet maksuvalmiuteen; esim. kotimaisten pankkien vahvuus ja monipuolisuus yleisesti sekä erityisesti kuntasektorin lainoitamisen näkökulmasta.

Mahdollinen rahoituksen kiristyminen Kuntien takauskeskuksen takaaman kuntarahoituksen ulkopuolella saattaa edelleen johtaa Kuntarahoituksen voimakkaaseen vahvistumiseen kuntien luottotajana.

Samalla on varauduttava siihen, että Kuntarahoitukseen saattaa kohdistua paineita lainoittaa myös muunlaista toimintaa kuin mitä takauskeskuslaissa on määritelty.

S&P:n periaatteiden mukaan hyvä ulkoinen riskienhallinta edellyttää, että merkittävimmät ulkoiset riskit on selkeästi tunnistettu ja että niitä seurataan kokonaisvaltaisen ja uskottavan riskienhallintastrategian mukaisesti.

Tärkeätä onkin kiinnittää huomiota sen määrittelemiseen, mitä Kuntarahoituksen ja Kuntien takauskeskuksen yhteisellä varainhankinnalla voidaan rahoittaa. Kunnan oma määrittely rahoitettavaksi soveliaasta kohteesta ei Kuntaliiton mielestä ole riittävä.

Kuntaliitto esittää harkittavaksi erillisen lausunnonantomenettelyn toteuttamista. Tällainen menettely voisi toimia esimerkiksi Kuntaliiton yhteydessä ja sen puitteissa annettaisiin tarvittaessa lausunto kuntayhteisölle rahoituksen lainsäädännöllisestä perusteesta.

Kuntakonserni

Velanhallinnasta S&P toteaa, että ensisijaisena pyrkimyksenä on riskien minimointi ja toissijaisena kustannuksien alentaminen.

Tehtävien ja kuntakonsernien monipuolistuminen luo mm. sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tarpeita. Kuntalain osittaisuudistuksella selkeytettiin mm. kuntien riskien hallintaa, mitä Kuntaliitto pitää hyvänä. Kuntien tilinpäätöksiä vertailtaessa ja arvioidessa tulisikin tietää myös, miten tulokset kokonaisuudessaan ovat muodostuneet ja mikä on koko kuntakonsernin taloudellinen tilanne.

Kuntakonsernin kokonaistarkastelu on jatkuvasti lisääntynyt ja kunnallista laskentatointia ollaan kehittämässä konsernitarkastelun suuntaan.

Myös Kuntien takauskeskuksen tulisi jatkossa kiinnittää nykyistä enemmän huomiota niihin vastuisiin, joita kunnilla on kuntakonsernin kokonaisuudessa.

Muu riskien hallinta

Katsauksessa todetaan, että kuntasektorille ei ole määritelty yhtenäistä linjaa esimerkiksi korkoriskien hallinnasta ja suojaustasosta tai käytettävistä instrumenteista.

Korkoriskien hallinta ei välttämättä edellytä johdannaisten käyttöä, vaan tärkeintä on oleellisten riskien tunnistaminen ja riskirajojen määrittely.

Ottaen huomioon kuntien erilaisuus ja taloudellinen tilanne, Kuntaliiton mielestä yhteisen linjauksen määrittely ei ole tarpeellista.

Suomessa ei tällä hetkellä ole saatavissa luotettavaa tilastoitua tietoa johdannaisten käytöstä ja volyymeista. Tietojenkeruuta tältäkin osin on tehostettava.

Varojen ja maksuvalmiuden hallinta sekä kassavirta-analyysi

Kuten katsauksessakin todetaan, maksuvalmiussuunnitelmista tai kassanhallinnasta ei ole sitovia yleisohjeita eikä käteisvarojen vähimmäistasoa ei ole valtakunnallisesti määritelty. Tältä osin tulisi tietojen keruuta parantaa, mutta varsinaisten rajojen asettamiseen ei ole tarvetta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Kietäväinen
varatoimitusjohtaja

Jari Vaine
erityisasiantuntija, rahoitusala

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 2012

Valtioneuvosto päätti 29.11.2012 jakaa 27 kunnalle harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuodelle 2012 yhteensä 20 milj. euroa. Kuntaliitto esittää valtiovarainministeriölle antamassaan lausunnossa, että korotusta myönnettäisiin 36 kunnalle. Vuonna 2012 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haki 95 kuntaa yhteensä 117

Kunta- nro	Maa- kunta	Asukas- luku 31.12. 2011	Haettu summa		Kuntaliiton esittämä summa		Valtioneuvoston päättös 29.11.2012		
			euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	
		728 580	118 129 334	162	20 000 000	36 27	20 000 000	27	
9	17	Alavieska	2 750	600 000	218	280 000	102	0	0
18	1	Askola	4 911	1 000 000	204	350 000	71	650 000	132
19	2	Aura	3 975	650 000	164	280 000	70	500 000	126
52	14	Evijärvi	2 747	900 000	328	0	0	0	0
69	17	Haapajärvi	7 609	1 500 000	197	0	0	0	0
71	17	Haapavesi	7 384	1 500 000	203	0	0	0	0
74	16	Halsua	1 275	500 000	392	200 000	157	170 000	133
78	1	Hanko	9 417	1 500 000	159	950 000	101	0	0
81	7	Hartola	3 292	600 000	182	0	0	0	0
90	10	Heinävesi	3 827	2 000 000	523	0	0	0	0
99	4	Honkajoki	1 848	500 000	271	200 000	108	240 000	130
103	5	Humppila	2 503	430 000	172	250 000	100	320 000	128
105	18	Hyrnsalmi	2 672	1 000 000	374	350 000	131	350 000	131
106	1	Hyvinkää	45 527	450 000	10	0	0	0	0
283	7	Hämeenkoski	2 130	700 000	329	280 000	131	0	0
149	1	Inkoo	5 561			0	0	0	0
152	15	Isokyrö	4 936	800 000	162	0	0	0	0
174	11	Juankoski	5 146	1 500 000	291	780 000	152	700 000	136
181	4	Jämijärvi	2 003	900 000	449	200 000	100	260 000	130
182	13	Jämsä	22 507	2 000 000	89	0	0	0	0
205	18	Kajaani	38 045	2 000 000	53	0	0	0	0
214	4	Kankaanpää	12 078	1 000 000	83	850 000	70	850 000	70
217	16	Kannus	5 697	1 000 000	176	0	0	0	0
224	1	Karkkila	9 190	1 500 000	163	0	0	0	0
231	15	Kaskinen	1 404	2 000 000	1425	500 000	356	800 000	570
232	14	Kauhajoki	14 191	2 300 000	162	1 000 000	70	1 500 000	106
236	16	Kaustinen	4 280	1 000 000	234	0	0	0	0
239	11	Keitele	2 524	500 000	198	0	0	0	0
246	10	Kerimäki	5 554	800 000	144	0	0	0	0
248	12	Kesälahti	2 362	1 750 000	741	0	0	0	0
249	13	Keuruu	10 574	1 000 000	95	0	0	0	0
254	4	Kiikoinen	1 265	346 000	274	0	0	0	0
260	12	Kitee	9 153	2 000 000	219	930 000	102	1 000 000	109
271	4	Kokemäki	7 922	800 000	101	0	0	0	0
287	15	Kristiinankaupunki	7 096	1 000 000	141	0	0	0	0
290	18	Kuhmo	9 334	1 200 000	129	0	0	0	0
316	7	Kärkölä	4 798	1 700 000	354	0	0	0	0
317	17	Kärsämäki	2 819	1 300 000	461	0	0	0	0
319	4	Köyliö	2 804	500 000	178	200 000	71	0	0
403	14	Lappajärvi	3 436	930 000	271	250 000	73	450 000	131
413	4	Lavia	1 945	600 000	308	0	0	0	0

Kunta- nro	Maa- kunta	Asukas- luku 31.12. 2011	Haettu summa		Kuntaliiton esittämä summa		Valtioneuvoston päätös 29.11.2012		
			euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	
		728 580	118 129 334	162	20 000 000	27	20 000 000	27	
426	12	Liperi	12 286	2 000 000	163	0	0	0	0
436	17	Lumijoki	2 037	500 000	245	0	0	0	0
442	4	Luvia	3 353	600 000	179	0	0	0	0
495	13	Multia	1 847	950 000	514	240 000	130	250 000	135
498	19	Muonio	2 369	700 000	295	0	0	0	0
508	6	Mänttä-Vilppula	11 308	2 250 000	199	1 140 000	101	1 400 000	124
534	11	Nilsinä	6 499	500 000	77	0	0	0	0
535	17	Nivala	11 051	2 500 000	226	0	0	0	0
563	17	Oulainen	7 916	930 000	117	400 000	51	0	0
309	12	Outokumpu	7 377	1 500 000	203	740 000	100	0	0
577	2	Paimio	10 471	1 100 000	105	0	0	0	0
578	18	Paltamo	3 807	1 000 000	263	0	0	0	0
854	19	Pello	3 912	257 334	66	0	0	0	0
592	13	Petäjävesi	4 065	1 300 000	320	0	0	0	0
595	11	Pielavesi	5 006	750 000	150	0	0	0	0
601	13	Pihtipudas	4 500	900 000	200	450 000	100	600 000	133
608	4	Pomarkku	2 415	650 000	269	0	0	0	0
614	19	Posio	3 818	800 000	210	0	0	0	0
615	17	Pudasjärvi	8 695	1 350 000	155	0	0	0	0
618	10	Punkaharju	3 715	1 000 000	269	0	0	0	0
678	17	Raahe	22 593	4 000 000	177	0	0	1 300 000	58
710	1	Raasepori	28 959	2 000 000	69	1 750 000	60	1 400 000	48
681	10	Rantasalmi	3 949	900 000	228	0	0	0	0
691	17	Reisjärvi	2 996	1 600 000	534	0	0	0	0
702	6	Ruovesi	4 940	700 000	142	250 000	51	630 000	128
707	12	Rääkkylä	2 532	1 200 000	474	0	0	0	0
734	2	Salo	55 283	7 000 000	127	2 770 000	50	3 000 000	54
738	2	Sauvo	3 043	400 000	131	0	0	0	0
740	10	Savonlinna	27 585	5 000 000	181	0	0	0	0
742	19	Savukoski	1 156	1 000 000	865	120 000	104	160 000	138
746	17	Sievi	5 285	1 000 000	189	0	0	0	0
747	4	Siikainen	1 661	500 000	301	0	0	0	0
791	17	Siikalatva	6 061	900 000	148	0	0	0	0
755	1	Siuntio	6 148	936 000	152	0	0	0	0
759	14	Soini	2 360	1 000 000	424	240 000	102	320 000	136
762	11	Sonkajärvi	4 600	700 000	152	0	0	0	0
778	11	Suonenjoki	7 577	950 000	125	0	0	0	0
838	2	Tarvasjoki	1 944	350 000	180	0	0	0	0
846	14	Teuva	5 847	2 000 000	342	410 000	70	780 000	133
848	12	Tohmajärvi	4 992	2 500 000	501	350 000	70	600 000	120
849	16	Toholampi	3 485	800 000	230	350 000	100	450 000	129
850	13	Toivakka	2 475	500 000	202	0	0	0	0
886	4	Ulvila	13 554	1 200 000	89	0	0	0	0
887	6	Urjala	5 246	500 000	95	0	0	0	0
890	19	Utsjoki	1 294	1 800 000	1391	0	0	0	0
785	18	Vaala	3 314	800 000	241	240 000	72	0	0
915	11	Varkaus	22 606	3 000 000	133	680 000	30	0	0
924	16	Veteli	3 405	1 500 000	441	240 000	70	0	0
931	13	Viitasaari	7 065	1 500 000	212	0	0	0	0

Kunta- nro	Maa- kunta	Asukas- luku 31.12. 2011	Haettu summa		Kuntaliiton esittämä summa		Valtioneuvoston päätös 29.11.2012		
			euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	euroa	euroa/ asukas	
		728 580	118 129 334	162	<i>saajakuntia</i> 20 000 000	36 27	<i>saajakuntia</i> 20 000 000	27 27	
934	14	Vimpeli	3 222	1 400 000	435	330 000	102	420 000	130
936	6	Virrat	7 453	1 200 000	161	0	0	0	0
977	17	Ylivieska	14 266	1 500 000	105	0	0	0	0
989	14	Ähtäri	6 412	1 000 000	156	450 000	70	0	0
992	13	Äänekoski	20 334	1 000 000	49	1 000 000	49	900 000	44

**Kuntaliiton VN päätös
esitys 29.11.2012**

KYLLÄ	36	27
EI	59	68
HAKIJAT	95	95

30.10.2012

Kaupungin tytäryhtiön tekemien pääomasijoitusten arvostuksesta

1 Lausuntopyyntö

A:n kaupunki (jäljempänä hakija) on pyytänyt kuntajaoston lausuntoa soveltamastaan menettelystä, jossa pääomasijoitukset elinkeinopalveluja tuottavaan tytäryhteisöön on aktivoitu hakijan taseessa tytäryhteisön tuottamien palvelujen arvoon perustuen. Lausuntopyynnön taustana on, että hakija on joutunut tukemaan tytäryhteisöä toistuvasti pääomasijoituksin ja avustuksin. Yhtiön toiminnan tappiollisuuden vuoksi pääomasijoitusten aktivoinnin arvostusperuste ei näin ollen ole voinut perustua tytäryhtiön tulontuottamiskykyyn eikä pääomasijoitusten todennäköiseen luovutusarvoon.

Hakija perustelee tytäryhtiönsä osakkeiden arvostusta kuntajaoston lausunnolla 86/2008, jonka mukaan kunnan pysyviin vastaaviin merkittyjen osakkeiden arvonalentumista harkittaessa ei oteta yksinomaan huomioon sijoituksen tulevaisuudessa kerryttämää tuloa, vaan myös yhtiön tuottamien palvelujen arvo kunnalle. Tähän perustuen kuntajaosto ei mainitun lausunnon mukaan katsonut kunnan liikuntakeskustytäryhtiön osakkeiden omistusta voitavan katsoa yksinomaan tuloa tuottavana sijoituksena vaan tuotettujen palvelujen arvoon perustuen.

Hakija tiedustelee lisäksi, onko sen menettely tehdessään pääomasijoituksia elinkeinopalveluja tuottavaan tytäryhtiönsä ollut perusteltua. Edelleen hakija kysyy, miten sen tulisi menetellä jatkossa, jos nykyinen menettely ei ole kunnan kirjanpitoa säätelevien määräysten ja suositusten mukainen.

Hakija omistaa elinkeinopalveluja tuottavan tytäryhtiönsä osakepääomasta 99,8 prosenttia. Sen toimialana, osana kaupungin elinkeinopalveluja, on elinkeinoelämän edistäminen rakentamalla ja muutoin hankkimalla sekä edelleen vuokraamalla yritysten käyttöön rakennuksia ja toimitiloja. Yhtiön toimialaan kuuluu myös osallistuminen tuotekehityshankkeisiin, elinkeinoelämän tutkimuksen ja suunnittelun harjoittaminen, koulutuksen ja konsultoinnin järjestäminen sekä osallistuminen muutoinkin elinkeinotoiminnan yleisten edellytysten kehittämiseen kaupungissa. Lisäksi yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteistöjä ja arvopapereita sekä käydä niillä kauppaa.

Lausuntopyynnön tietojen mukaan yhtiön taloudellinen tilanne ei ole ollut koko sen toiminnan aikana erityisen vahva johtuen mm. yhtiön luonteesta osana elinkeinopalvelua. Selityksinä yhtiön taloudelliseen tilanteeseen hakija on esittänyt mm. että yhtiön on hankittava lähes kaikki toimitilat yrityksille, koska kunnassa ei ole juurikaan yksityisen sektorin toimijoita eivätkä monet pääosin teolliset yritykset halua sitoa pääomia toimitiloihin. Lisäksi hakijan mukaan yhtiö joutuu usein sovittamaan vuokrien suuruutta aloittavien tai jo toimivien yritysten toimintamahdollisuuksiin, mikä heikentää hakijan tytäryhtiön kannattavuutta. Sen vuoksi hakija on joutunut tukemaan tytäryhtiötään useampaan kertaan lisäpääomasijoituksilla ja avustuksilla. Hakijan mukaan viime vuosina tytäryhtiön talous on parantunut ja pitkäaikainen lainakanta vähentynyt.

Hakija on tehnyt useina vuosina lisäsjointuksia tytäryhteisön pääomaan yhteensä noin 4,3 miljoonaa euroa, jotka on merkitty yhtiön taseeseen pääasi-

allisesti sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Lisäksi hakija on tukenut tytäryhtiötään 1,2 miljoonan euron avustuksella, jolla yhtiö kattoi poistoa ja rahoituskuluja. Hakemuksen tietojen mukaan tytäryhtiö käytti kaupungin pääomasijoitukset käyttömajausinvestointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Hakija on ostanut yhtiöltä myös kaksi kiinteistöä, joiden myyntituotolla yhtiö lyhensi lainoja. Saatujen lisäselvitysten mukaan yhtiön oma pääoma on useiden tappiollisten vuosien seurauksena 2011 tilinpäätöksessä 500 euroa negatiivinen.

Hakija on tehnyt vuoden 2008 tilinpäätöksessä tytäryhtiön osakkeista ja osuuksista noin 2,6 miljoonan euron arvonalennuksen. Vuoden 2011 tilinpäätöksessä kyseisen tytäryhtiön osakkeiden tasearvoksi on hakijan taseeseen merkitty noin 2,3 miljoonaa euroa.

2 Perustelut

Kirjanpitolain mukaan taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin käyttötarkoituksensa perusteella. Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. (KPL 4:3 §)

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on täydentänyt pysyvien vastaavien sisältöä kuntien ja kuntayhtymien taseen laadinnasta antamassaan yleisohjeessa (2010) siten, että kunnan pysyviä vastaavia ovat tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat jatkuvasti tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet ja osuudet ja muut sijoitukset. Edelleen siinä määritellään, että toimialasijoituksia ovat oman tai vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset yhteisöihin, jotka hoitavat kunnan tehtäviä tai joiden tarkoituksena on tukea kunnan tehtäviin liittyviä päämääriä kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan tai seutukunnan alueella.

Pysyviin vastaaviin kuuluva aineellinen ja aineeton poistonalainen omaisuus aktivoidaan hankintamenon määräisenä (KPL 4:5 §). Poistonalaisen aineellisen ja aineettoman omaisuuden hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi (KPL 5:5 ja 5a §). Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen tai sijoituksen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus on kirjattava arvonalennuksena kuluksi (KPL 5:13 §). Aiheettomaksi osoittautunut arvonalennus on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. (KPL 5:16 §)

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden tuloslaskelman (2011) sekä taseen (2010) laatimisesta mukaan arvonalentumiseksi merkitään kunnan tai kuntayhtymän tilinpäätöksessä pysyvien vastaavien osakkeiden ja osuuksien arvonalennukset.

Poistoja koskevassa yleisohjeessa (2011) on osoituksena arvonalentumisen esimerkkeinä mainittu seuraavat seikat:

- Omaisuuserä on vahingoittunut
- Hyödykkeen käyttömäärässä tai -tavassa palvelutuotannossa on tapahtumassa muutoksia lähitulevaisuudessa
- Omaisuuserän tulonodotukset tai palvelutoimintaan liittyvät odotukset ovat tai tulevat olemaan odotettua huonommat
- Kauden aikana on tapahtunut tai lähitulevaisuudessa on tapahtumassa merkittäviä haitallisia muutoksia teknologia- tai markkinaympäristössä (liikelaitos) tai kunnan toimintaympäristössä.

Esitetty luettelo ei ole tyhjentävä, mutta se tuo esiin seikkoja, jotka on suositeltavaa ottaa huomioon arvonalentumis- tai lisäpoiston kirjaustarvetta arvioidessa.

Kirjanpidon yleisiin tilinpäätösperiaatteisiin kuuluu varovaisuuden periaate: tilinpäätöstä ja toimintakertomusta laadittaessa on noudatettava tilikauden tuloksesta riippumattomasti varovaisuutta (KPL 3:3.1 § 3 k). Edellä tarkoitettu varovaisuus muun muassa edellyttää, että tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa otetaan huomioon kaikki poistot ja arvonalennukset vastaavista (KPL 3:3.2 § 2 k). Varovaisuuden periaatteesta saadaan poiketa vain erityisestä syystä, jollei poikkeaminen perustu lakiin tai sen nojalla annettuun muuhun säännökseen tai määräykseen. Liitetietoihin on sisällytettävä selostus poikkeamisen perusteista sekä laskelma poikkeamisen vaikutuksesta tilikauden tulokseen ja taloudelliseen asemaan. (KPL 3:3.3 §)

Kuntajaosto on antanut lausunnon 56/2002 kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeiden ja asunto-osuuskunnan osuuden arvostuksesta. Lausunnon mukaan pysyvien vastaavien osakkeen tai -osuuden arvoa on alennettava, mikäli sillä hallittavien rakennusten, koneiden ja kaluston, rahoitusomaisuuden ja liiketoiminnan tai palvelutuotannon arvo on olennaisesti alentunut. Arvonlennus merkitään omana eränä tuloslaskelmassa kuluksi poistojen ryhmässä. Omaisuuden tasearvon alentamista ja vastaavan alennuksen tekemistä peruspääomaan suoraan taseen sisällä ei pidetä hyvän kirjanpitotavan mukaisena.

3 Kannanotto

Arvioitaessa, vastaako aktivoitujen pääomasijoitusten eli tässä tapauksessa tytäryhtiön osakepääomaan ja muihin sen oman pääoman eriin tehtyjen sijoitusten arvo kirjanpidossa niiden käypää arvoa, voidaan käyvän arvon perusteena käyttää tytäryhtiön tuottoarvoa, todennäköistä luovutusarvoa tai tytäryhtiön tuottamien palvelujen käyttöarvoa kunnan toiminnassa. Käyvän arvon perusteena voidaan käyttää myös jotain muuta luotettavaa arviointiperustetta.

Tuottoarvo saadaan diskonttaamalla tytäryhtiön arvioidut nettotuotot määrätyn pituiselta laskentakaudelta (esimerkiksi 5 - 10 vuodelta) arvonmäärittäjänsä jankkohtaan valitulla laskentakorkokannalla.

Todennäköisellä luovutusarvolla tarkoitetaan kunnan osuutta tytäryhtiön nettovarallisuuden arvosta, joka lasketaan varojen, velkojen ja pakollisten varustusten erotuksena arvostettuna markkinahintaan tai luotettavan asiantuntija-arvion perusteella.

Palvelujen käyttöarvolla tarkoitetaan tytäryhtiön palvelutuotannon arvioitua käyttöarvoa esimerkiksi siihen verraten, mitä palvelutuotannon järjestäminen muulla tavoin kunnalle maksaisi.

Jos hakija omistaisi tytäryhtiöstä vain osan, vertailuarvona käytettäisiin hakijan omistusosuutta vastaavaa osuutta mainituista käyvistä arvoista.

Jos pääomasijoituksen tasearvo on alempi kuin yksikin mainituista käyvistä arvoista, voidaan tasearvon katsoa täyttävän hyvän kirjanpitotavan aktivointiedellytykset. Jos tasearvo ylittää edellä mainitulla tavalla määritellyn käyvän arvon, arvonalennus on kirjattava varovaisuuden periaate huomioon ottaen.

Kuntajaosto antaa viranomaisien, kuntien järjestön tai kuntalain mukaisten kirjanpitovelvollisten hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolaian ja kuntalain kirjanpitoa koskevien säännösten soveltamisesta (Kuntal 67 §, KPL 8:2.1 §). Näin ollen kysymykseen siitä, onko hakijan pääomasijoitusten tekeminen tytäryhtiönsä ollut perusteltua, ei ole mahdollista ottaa kantaa toimivaltaan kuulumattomana.

4 Kuntajaoston lausunto

Arvioitaessa kunnan toimialasijoittamiseen kuuluvien tytäryhteisöosakkeiden tai -osuuksien tasearvoa ja mahdollista arvonalennuksen tarvetta voidaan pääomasijoituksen käyvän arvon perusteena käyttää tytäryhteisön nettotuotosten tuottoarvoa, nettovarallisuusosuuden todennäköistä luovutusarvoa tai

tytäryhteisön tuottamien palvelujen käyttöarvoa kunnan palvelutuotannossa taikka muuta luotettavaa arviointiperustetta. Jos pääomasijoituksen tasearvo on alempi kuin yksikin edellä mainituista arvoista, voidaan tasearvon katsoa täyttävän hyvän kirjanpitotavan aktivointiedellytykset. Jos tasearvo ylittää arvostuksen perustana käytetyn käyvän arvon, arvonalennus on kirjattava varovaisuuden periaate huomioon ottaen. Tämä arviointi joudutaan tekemään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Kuntajaosto ei ota kantaa sen toimivaltaan kuulumattomana hakijan kysymykseen, onko hakijan pääomasijoitusten tekeminen tytäryhtiönsä ollut perusteltua.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja

(Prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta)

MAKSU/VUOSI	2010	2011	2012	2013*
Sairausvakuutusmaksu	2,23	2,12	2,12	2,04
Työttömyysvakuutusmaksu	2,95 ^{a)}	3,20 ^{b)}	3,20 ^{c)}	3,20 ^{d)}
KuEL-maksu (keskimäärin)	23,60	23,60	23,60	23,90
VaEL-maksu (keskimäärin)	21,83	20,67	19,82	19,62
MUUT (keskimäärin)	1,3	1,3	1,3	1,3
Työnantajan maksut (keskim.)	29,90	29,93	29,84	30,01
Vakuutetun eläkemaksu (keskim. ^{e)})	4,8	5,1	5,6	5,6

a) 0,75 % palkkasumman ensimmäiseen 1 846 500 euroon asti

b) 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 879 500 euroon asti

c) 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 936 500 euroon asti

d) 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 1 990 500 euroon asti

e) Työntekijöiden eläkevakuutusmaksu eriytyi vuodesta 2005 alkaen alle 53-vuotiaiden ja 53-vuotta täyttäneiden työntekijöiden maksuprosentiksi

KUNTALIITON TALOUS- JA
RAHOITUSFOORUMI
EKONOMI- OCH FINANSIERINGSFORUM

13. – 15.2.2013, Helsinki–Tukholma, M/S Silja Symphony

KUNTALIITON TALOUS- JA RAHOITUSFOORUMI

KESKIVIIKKO 13.2.2012

9.30 Ilmoittautuminen sekä lippujen ja materiaalin jako
Eteläsatama, Olympiaterminaali

10.50 Tulokahvi laivalla

11.20 Tervetuloa
Toimitusjohtaja Ari Kolehmainen, FCG Oy

11.25 Avauspuheenvuoro
*Hallituksen puheenjohtaja Rakel Hiltunen,
Suomen Kuntaliitto*

1. osio 11.40–12.45

Talous - politiikka - kunnat

*Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen,
valtiovarainministeriön edustaja*

*Toimitusjohtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma,
Suomen Kuntaliitto*

Keskustelun johdattelijana toimittaja Hannu Lehtilä

Työvoimakustannusten merkitys ja säätelemahdollisuudet kuntataloudessa

*Kunta-alan työmarkkinajohtaja Markku Jalonen,
KT kuntatyönantajat*

2. osio 12.45–14.10

Rahoitus - markkinat - kunnat

Johtokunnan varapj. Pentti Hakkarainen

Toimitusjohtaja Pekka Averio, Kuntarahoitus Oy

Toimitusjohtaja Merja Ailus, Keva

Keskustelun johdattelijana
toimitusjohtaja Jari Sokka, Keskinäinen
henkivakuutusyhtiö Suomi

14.10 Lounas

3. osio 15.30–16.40

Uudistuvat: rakenteet - lainsäädäntö - valtionosuus

*Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen,
valtiovarainministeriö*

*Varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen,
Suomen Kuntaliitto*

Keskustelun johdattelijana
kunnanjohtaja Päivi Terävä, Hausjärven kunta

Tauko (laiva lähtee klo 17.00)

4. osio 17.10–18.00

Rinnakkaisohjelmat

17.10–18.00

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus

*Varatoimitusjohtaja Tuula Haatainen,
Suomen Kuntaliitto*

Johtaja Tarja Myllärinen, Suomen Kuntaliitto

17.10–17.40

Tilinpäätösten ennakkotiedot

Pääekonomisti Juhani Turkkila, Suomen Kuntaliitto

17.15–17.45

Sosiaalinen media palvelemaan kuntaa ja kuntalaisia

- lisää avoimuutta ja vuorovaikutusta asioiden valmisteluun

- uusia tapoja tavoittaa ja sitouttaa

*Verkkoviestintäpäällikkö Tony Hagerlund,
Suomen Kuntaliitto*

15.45–18.30

Ruotsinkielinen rinnakkaisohjelma – Parallellprogram på svenska

15.45 Välkomsthälsning

*Kristina Wikberg, direktör för den svenska
verksamheten, Kommunförbundet*

16.00 Världen, Eurokrisen, Finland och den kommunala ekonomin

Stefan Törnqvist, VD, Oy Etsmo Ab

17.00 Kommunalekonomiska aktualiteter I de svensk- och tvåspråkiga kommunerna

Mikael Enberg, utvecklingschef, Kommunförbundet

Jan Björkwall, sakkuning, Kommunförbundet

17.30 Revirderingen av kommunallagen och statsandelsystemet

Arto Sulonen, Direktör för juridiska ärenden, KF

(Luennot ruotsiksi)

18.00–20.30

Aikaa tutustua näyttelyihin sekä verkostoitua

21.00 À la carte illallinen

TORSTAI 14.2.2013 (kellonajat paikallista aikaa)

7.30 Aamiainen

9.30 Laiva saapuu Tukholmaan

5. osio 9.00–10.15

VOS-uudistus

Osion johdattelijana varatoimitusjohtaja
Timo Kietäväinen, Suomen Kuntaliitto

Selvitysmies Arno Miettinen, valtiovarainministeriö

Kaupunginjohtaja Simo Juva, Lohjan kaupunki

Komentointi ja keskustelu

6. osio 10.30–11.30

Rinnakkaisohjelmat

Stark stats- och kommunalekonomi i Sverige – så här har vi gjort

*Budgetchef Urban Hansson-Brusewitz,
Finansdepartement*

Kunnan talousviestintä: kriisi- ja muutosviestintääkö?

- Voiko kunnan talousasioista viestiä niin, että tyhmempikin ymmärtää?
- Miten talouden tasapainottaminen tai muu muutostarve perustellaan ja johdetaan?

11.30 Lounas/lunch

Laivan infosta voi kysellä Tukholmassa järjestettävistä retkistä. Sieltä voi myös ostaa metrolippuja.

Studiebesök 12.15–15.15

A) TILL SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Öppna jämförelser

I Sverige mäter man resultatet av en verksamhet och redogör sedan öppet via rankinglistor hur kommunerna och landstingen klarar sig i jämförelsen

Utmaningsrätten

En del kommuner och landsting i Sverige har infört utmaningsrätt. Vad innebär detta i praktiken?

B) TILL STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Stockholms metropolförvaltning

- organisationen och samarbetet inom stadsregioner i Sverige och inom Stockholmsregionen
- uppgiftsfördelningen mellan staten, regionerna, landstingen och kommunerna
- så fungerar demokratin

7. osio 16.00–17.00

Jukka Puotila show

Luvassa on ennennäkemätön rummutus imitaatiota ja komiikkaa lähihistoriamme tunnetuimmista julkikkista, jossa kukaan ei ole turvassa ja nauramatta esityksestä ei selviää!

16.30 Näyttelytilat avautuvat

17.00 Ohjelma salissa päättyy – laiva lähtee
Tuote-esittelyjä ja yhteistyökumppaneiden tapaamisia

19.30 Näyttelyt sulkeutuvat

20.00 Buffet illallinen

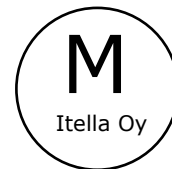
PERJANTAI 15.2.2013

7.30 Meriaamiainen

10.30 Laiva saapuu Eteläsatamaan

10.45–12.00

Non stop –bussikuljetus Eteläsatamasta Helsingin keskustaan Kiasman pysäkille.

Ilmoittaudu 10.1.2013 mennessä osoitteessa www.fcg.fi/koulutus
tai faksaamalla lomake numeroon 010 409 2408.

Osallistumismaksu:

19.12.2012 mennessä ilmoittautuneet 1 195 €/1 hh ja 1 045 €/2 hh.

19.12.2012 jälkeen ilmoittautuminen 1 295 €/1 hh ja 1 195 €/2 hh.

Laskutamme osallistumismaksun 10.1.2013 alkaen.

Koulutus on vapautettu arvonlisäverosta. (Alv 71%).

ILMOITTAUTUMINEN

Kuntaliiton Talous- ja rahoitusfoorumi, 13. - 15.2.2013, Helsinki - Tukholma, M/S Silja Symphony

Osallistujan tiedot

Osallistujan nimi Syntymäaika (pakollinen)

Tehtävänimike tai luottamustoimi

Sähköposti Puhelin

Työntajan tiedot

Nimi Y-tunnus

Osasto/yksikkö

Postiosoite Postinumero ja -toimipaikka

Laskutustiedot (jos eri kuin edellä)

Osasto/yksikkö

Postiosoite Postinumero ja -toimipaikka

Lisätiedot

Majoitus 1hh 2hh Huonetoveri:

VR:n alennuslippu juna-laiva-juna matkoihin. (Mikäli sopimus TallinkSiljan ja VR:n välillä on voimassa)

Tilaan VR:n alennuslipukkeen En tarvitse alennuslippua

Tilaisuuden näytteilleasettajan yhteydenotot sähköpostitse tai kirjeitse

Minuun saa olla yhteydessä En halua yhteydenottoja

Mahdollinen erityisruokavalio

Peruutusehdot: Osallistuminen voidaan peruuttaa maksutta ennen viimeistä ilmoittautumispäivää, joka on 10.1.2013. Tämän jälkeen tehdyistä peruutuksista peritään 50 % osallistumismaksusta. Jos peruutuksen syynä on sairaus, josta toimitetaan lääkärin-todistus, FCG veloittaa toimistokuluina 100 € + alv 24 % sekä lisäksi mahdolliset laivayhtiön veloittamat peruutuskulut. Jos peruu-tusta ei tehdä ollenkaan ja osallistuja jättää saapumatta tilaisuuteen, laskutetaan koko osallistumismaksu.

Sivistystoimen talous- ja rahoituspäivät

22. - 23.1.2013 Tampere

Tampere-talo, Yliopistonkatu 55
www.tampere-talo.fi

29. - 30.1.2013 Oulu

Scandic Oulu, Saaristonkatu 4
www.scandichotels.fi

19. - 20.2.2013 Mikkeli

Sokos Hotel Vaakuna, Porrassalmenkatu 9
www.sokoshotels.fi

Ilmoittautuminen

Tampere: 21.12.2012 mennessä
Oulu: 14.1.2013 mennessä
Mikkeli: 5.2.2013 mennessä

www.fcg.fi/koulutus

Huom! Majoitus varataan itse, lisätietoja verkkosivuilla.

Hinta

400 € (+ alv 24 %)
Hintaan lisätään laskutuslisä
5 € (+ alv 24 %)

Ilmoittautuminen voi peruuttaa maksutta ennen ilmoittautumisajan päättymistä. Peruutusehdot kerrotaan tilaisuuden verkkosivulla sekä vahvistuksessa.

Yhteyshenkilöt

Koulutuspäällikkö Pirjo Launiainen
050 355 9297

Koulutuskoordinaattori Milla Göös
044 704 6267

etunimi.sukunimi@fcg.fi

Vuosittain järjestettävä seminaari kokoaa sivistystoimen asiantuntijat keskustelemaan koulutuspolitiikan ja sivistystoimen ajankohtaisista kysymyksistä.

Koulutus on tarkoitettu sekä sivistystoimen viranhaltija- että luottamushenkilöjohdolle ja talouspäälliköille.

Keskeiset teemat:

- Mitä uutta vireillä opetus- ja kulttuuriasioissa?
- Opetus- ja sivistystoimen johtamisen kehittäminen
- Päivähoidon hallinnonalan siirto opetus- ja kulttuuriministeriöön
- Palvelujen muodostamisen uudet mallit – Järvenpään tapausesimerkki
- Kuntatalouden katsaus
- Valtionosuusuudistuksen tilanne
- Valtionavustukset osana valtionapujärjestelmää

Tervetuloa!

Itella Green

Sivistystoimen talous- ja rahoituspäivät

Ensimmäinen päivä

- 9.30 Ilmoittautuminen ja kahvi
- 10.00 **Tervetuloa talous- ja rahoituspäiville!**
Koulutuspäällikkö Pirjo Launiainen, FCG Koulutus ja konsultointi Oy
- 10.15 **Mitä uutta vireillä opetus- ja kulttuuriasioissa?**
- Ajankohtaisia edunvalvonta- ja kehittämissasioita, mm: päivähoiton hallinnonalan siirto, valtionosuusuudistus, koulutustakuu, ammattikorkeakoulu-uudistus, ammatillisen koulutuksen määrällinen säätely
 - Opetus- ja sivistystoimen johtamisen kehittäminen
 - Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vertailutieto kehittämisen pohjana
- Johtaja Anneli Kangasvieri, Suomen Kuntaliitto, Opetus ja kulttuuri*
- 11.30 Tauko
- 11.40 **Palvelualueiden muodostaminen uudella tavalla – Järvenpään esimerkki**
Palvelualuejohtaja Marju Taurula, Järvenpään kaupunki, Sivistyksen ja vapaa-ajan palvelualue, Lasten ja nuorten palvelualue
- 12.30 Lounas
- 13.30 Edellinen aihe jatkuu
- 14.15 Kahvi/tee
- 14.45 **Mikä koulurakennusten ylläpidossa maksaa?**
Tekninen johtaja Heikki Salonsaari, Hollolan kunta
- 16.15 Seminaaripäivä päättyy

Toinen päivä

Päivän kouluttajina ovat kehittämisspäällikkö Sanna Lehtonen Suomen Kuntaliitosta ja johtaja Raakel Tiuhonen Opetushallituksesta.

9.00 **Kuntatalouden katsaus**

- Sivistystoimi valtion talousarviossa 2013
- Peruspalveluohjelma 2014 – 2016
- Valtiontalouden menoleikkaukset sivistystoimessa

Valtionosuusuudistuksen tilanne

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuus
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus

11.00 Lounas

12.00 **Rahoitukseen liittyvät tiedonkeruut**

- Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset
- Muut ajankohtaiset tiedonkeruut

Valtionavustukset osana valtionapujärjestelmää

- Valtionavustukset sivistystoimessa
- Koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma

Keskustelua ja kysymyksiä

14.30 Seminaarin päätös ja kahvi

Kuntien lastensuojelu – palvelujen järjestäminen, vastuu ja rahoitus

Aika

8.2.2013

Paikka

Helsinki, Kuntatalo
Toinen linja 14
www.kuntatalo.fi

Ilmoittautuminen

viimeistään 24.1.2013

www.fcg.fi/koulutus

Hinta

275 € (+ alv 24 %)
Hintaan lisätään laskutuslisä
5 € (+ alv 24 %).
Ilmoittautumisen voi
peruuttaa maksutta ennen
ilmoittautumisajan
päättymistä. Peruutusehdot
kerrotaan tilaisuuden
verkkosivulla sekä
vahvistuksessa.

Yhteyshenkilöt

Koulutuspäällikkö
Pirjo Launiainen
050 355 9297
Koulutuskoordinaattori
Milla Göös
044 704 6267
etunimi.sukunimi@fcg.fi

Koulutus keskittyy huostaanotettuihin ja sijoitettuihin lapsiin kunnallisten palvelujen käyttäjinä.

Koulutuksen ensimmäisessä osassa käydään läpi keskeinen sosiaalihuollon ja opetustoimen lainsäädäntö, sekä lainsäädännön yhteys lastensuojelupalvelujen toimijoihin ja vastuisiin.

Koulutuksen toisessa vaiheessa keskitytään lastensuojelupalvelujen rahavirtoihin: miten lastensuojelun kustannukset muodostuvat, miten lastensuojelu on otettu huomioon valtionosuusjärjestelmässä ja miten kuntien välinen laskutus tapahtuu jaettaessa lastensuojelun kustannuksia lapsen kotikunnan ja sijoituskunnan välillä.

Koulutus on tarkoitettu lastensuojelun parissa työskenteleville kunnan sosiaalitoimen, opetustoimen ja taloushallinnon viranhaltijoille.

Tervetuloa!

Itella Green

Kuntien lastensuojelu – palvelujen järjestäminen, vastuu ja rahoitus

Ohjelma 8.2.2013

- 9.00 Ilmoittautuminen ja kahvi
- 9.30 Koulutuksen avaus
Koulutuspäällikkö Pirjo Launiainen, FCG Koulutus ja konsultointi Oy
- 9.35 **Sijoittajakunnan ja sijoituskunnan vastuut lastensuojelulain mukaan**
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen
 - Järjestämisestä sopiminen kuntien kesken
 - Asiakassuunnitelman merkitys palveluja järjestettäessä
- Lastensuojelun erityisasiantuntija Aila Puustinen-Korhonen, Suomen Kuntaliitto, Sosiaali- ja terveys*
- 11.30 Tauko
- 11.45 **Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnan maksuosuuden määräytyminen**
Kehittämispäällikkö Juha Karvonen, Suomen Kuntaliitto, Opetus ja kulttuuri
- 12.30 Lounas
- 13.30 **Lastensuojelu kuntien valtionosuusjärjestelmässä**
Laskentaesimerkki: Sijoitetun lapsen kustannusten jakautuminen sijoituskunnan ja kotikunnan välillä
Kehittämispäällikkö Sanna Lehtonen, Suomen Kuntaliitto, Kuntatalous
- 14.45 Kahvi
- 15.00 Edellinen aihe jatkuu
- 15.45 Koulutuksen päätös